



Utanríkisráðherra - Bréfa- og málasafn janúar - júlí 1947.

Bjarni Benediktsson – Stjórnámál – Utanríkisráðherra – Utanríkismál - Povl Bang-Jensen – Louis S. Dreyfus - Thor Thors - Legation of Iceland, Washington, D.C.

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Stjórnámálamaðurinn
Askja 2-10, Örk 1

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

AMERICAN LEGATION

REYKJAVIK

ICELAND

Stockholm

Feb 16, 1947.

Dear friends:

Please allow me to
extend to you our warmest
congratulations on your appointment
to be Minister for Foreign Affairs.

I was delighted to hear
that a cabinet was

We were also very sorry not to have seen you in New York. The trucking strike made things more difficult for us and there were so many things to wind up before our sailing that we could not do all the things we would like to have done. However, >

hope we shall have the pleasure of meeting you again some day in the not too distant future. We will never forget the great kindness you showed us in Reykjavik.

We arrived here on Xmas day and we have had a busy time getting our house in order. It is not yet quite ready but any way we are operating on 7 cylinders.

We often think of our good friends in Reykjavik amongst whom we count you and your charming wife. We both send our best wishes for every possible success in your new work and very cordial greetings to both of you

P.S. I know you will find Bill Trumble ^{my sincerely yours}
to be an excellent diplomatic representative. ^{Love S. Dreyfus}
His wife are genuine & truly nice people.

finally formed. I hope
and pray it will keep foremost
in its mind the good of Iceland.

Our good friend, Olafur
Thors will probably have
a good rest now and
perhaps travel with his
wife. I hope we shall
see him over here
some time.

19. apríl 1947.

Kæri vinur,

Ég þakka þér og þinni ágátu konu innilega fyrir síðast svo og skeytið, sem mér barst frá þér eftir heimkomuna. Vonu ég, að þið hafið haft ánægju af ferðinni, þótt erfið væri, svo og að heimsóknin til Kúba hafi gengið að óskum.

Í dag hefi ég sent þér skeyti þar sem þú ert beðinn að verða fulltrúi Íslands á vantanlegum aukafundi Sameinuðu þjóðanna. Þá hefur aðalskrifstofu Sameinuðu þjóðanna einnig verið tilkynnt hið sama í skeyti, sem sent var um leið og hitt. Ástæðan til þess, að nokkuð hefur dregist að taka ákvörðun um þetta er sú, að uppi voru hugleiðingar um hvort nota ætti þetta tækifæri til að senda sérstakan mann vestur til að ræða við Bandaríkjastjórn um viðskiptamál Íslendinga. Hafði ég þá einkum Ólaf bróður þinn í huga en nú hefur svo skipast, að hann telur ekki skynsamlegt að fara slíka för að sinni að minsta kosti.

Þú fylgdist nokkuð með markaðshorfunum og samninga-umleitunum þegar þú varst hér á dögunum og nú hefur þér verið sent stutt yfirlit yfir þetta í skeyti. Þá hef ég einnig mælt svo fyrir, að ásamt þessu bréfi skuli þér send afrit af helztu skeytunum, sem hafa farið á milli ráðuneytisins og sendinefndarinnar í Moskva. Af öllu þessu færð þú vantanlega glögga hugmynd um hvernig þessi mál standa nú.

Um samningana í Englandi er það að segja, að þeir

Herra sendiherra

Thor Thors

Washington.

virðast vera í þann veginn að komast á. Þeir eru auðvitað engan veginn hagkvæmir fyrir okkur en þó ef til vill eigi lakari en skynsamlega hefði mátt ætla. Það versta í þeim er, að í raun og veru er ekki um fasta sölu á frysta fiskinum að ræða fyrr en sýnt er hvernig síldveiðarnar ganga og ef þær bregðast sitjum við uppi með verulegan hluta frystihúsaframleiðsunnar. Þá er og harla miklum hluta lýsiframleiðslunnar fórn að til að ná þessum samningi um hraðfrysta fiskinn. Við töldum þó eigi fært annað en ganga að þessum boðum til þess að geta losnað við einhvern hluta frysta fiskjarins þegar í stað eða svo fljótt sem unnt er. Annað hefði haft í för með sér enn meiri aukningu saltfiskjarins, sem menn nú hafa þungar áhyggjur af. Þá er og á það að líta, að framkvæmd og framhald löndunarsamningsins við Breta er mjög komið undir því, að vinsamlegt samkomulag náist við þá að öðru leyti enda eigum við einnig mjög undir þá að sækja um vörukaup okkur til handa. Að öllu athuguðu urðu þessvegna allir aðrir en kommúnistar sammála um, að gera yrði þenna samning við Breta þótt eigi væri hann hagstæðari en raun ber vitni um. Enn stendur þó á samþykki fjármálaráðuneytisins brezka og nokkur þvarg er um þökkun fiskjarins og hversu mikið skuli láta af hverri tegund. Vonandi leysist það þó.

Um Rússasamningana er það aftur á móti að segja, að Rússar gerður ekkert tilboð sem möguleiki væri á að ganga að fyrrenn þessi samningsgrundvöllur var fenginn við Breta. Það var fyrst nokkrum dögum eftir það, sem Rússar gerðu tilboð, sem í raun og veru má segja, að sé nokkuð hliðstætt enska tilboðinu en þó í einu og öllu lakara fyrir okkur.

Eftirtektarvert er, að þó að úr heildarsamningnum ætti að nást nokkurveginn ábyrgðarverðs á fiskánum - ef Rússar fá svo mikið lýsismagn, sem þeir heimta, þá er fiskverðið sjálfst haft lægra en lýsisverðið þeim mun herra. Samningsfyrirvarinn er og sá sem hjá Bretunum - fiskurinn verður ekki tekinn nema lýsið sé raunverulega afhent.

Hið alvarlegasta í þessu er þó, að Rússar tilkynntu endanlega að þeir vildu engun saltfisk af okkur kaupa né heldur ísfisk. Hið sama höfðu þeir látið uppi áður um aðrar þýðingarminni vörartegundur. Nú voru aðalhagsmunirnir að samningunum við Rússa einmitt fengnir við sölu á saltfiskinum og er hér því um hin alvarlegustu tíðindi að ræða. Saltfiskframleiðsan verður sjálfsagt a.m.k. kringum 30 þúsund tonn, og telja menn mjög litlar líkur til, að öllu því magni, nema tiltölulega litum hluta þess, verði ráðstafað án þess að einhver sérstök höpp beri að höndum. Þarf ég ekki að fjölyrða um alvöru þessa við þig, þú þekkir hana mér miklu betur.

Við höfum enn ekki tekið endanlega ákvörðun í þessu efni - símuðum eftir frekari upplýsingum frá Moskva og erum að öðru leyti að hugsa okkar ráð. Stoðar það þó lítt eins og sakir standa.

Þá er þess að geta, að fyrir tveimur dögum kom Mr. Trimble á minn fund. Höfðum við ekki vikið að viðskiptamálum landsins eða samningahorfum frá því að Mr. Dummings var hér á dögnum. Mr. Trimble kom hingað til að ræða um venjuleg afgreiðslumál en að því búnu sagðist hann einnig vilja segja nokkuð um viðskiptamálin, sem hann hefði verið að hugsa um. Hreifði hann þeim því að fyrra bragði og án nokkurs tilefnis frá mér. Sagðist hann hafa verið að hugsa um sölu á slatfiskinum og spurði um, hvort við mundum hafa áhuga fyrir að selja eitthvað af honum til hernámssvæðis Bandaríkjanna í Þýskalandi. Sagði hann nú. Þverstaðtt því sem okkur

hafði áður skilið, að Bandaríkjamenn keyptu töluverðan fisk til Þýskalands. Hitt væri annað mál, að þeir vildu auðvitað borga sem minnst verð fyrir hann, og yrðu því að kaupa af þeim, sem ódýrast byði. Hann sagðist ekkert hafa fyrir sér um það, að Bandaríkjastjórn hefði nokkurn áhuga í þessu efni, eða vildi nokkuð gera, en sagðist af eigin hvötum viðja síma þá þegar til Washington um þetta efni, ef við af okkar hálfu hefðum einhvern áhuga. Ég kvað svo vera og sagði honum í stuttu máli hvernig sakirnar stæðu. Varð það því úr, að Mr. Trimble lofaði að síma þegar sama dag. Þá sagði Mr. Trimble, að hann hefði einnig áhuga fyrir ef við gætum selt einhveru frystan fisk í Bandaríkjunum ekki síst vegna þess, að uppi væri kröfur um kvóta á innflutningi. Sagðist hann að vísu vona, að hann yrði ekki settur á en hitt væri okkur aukin trygging ef við reyndum að minsta kosti, að halda því magni af innflutningi, sem við fram að þessu hefðum haft, og helst reyndum að bæta einhverju við. Spurði ég hann þá, hvort hann vildi ráðleggja, að við neituðum tilboði Rússanna. Sagði, að mér og öðrum sýndist það nokkuð áhættusamt á meðan við vissum ekkert hvaða möguleika við hefðum annarsstaðar. Tók hann undir það en talaði þá um þann hraðfrysta fisk sem við hefðum umfram. Í þessu sambandi hreifði Mr. Trimble því, einnig að fyrra bragði, hvort ekki væri ráðlegt fyrir okkur, að senda einn eða tvo menn, óformlega, til Bandaríkjanna, til þess að tala við State Department og verzlunarráðið þar um viðskiptamöguleikana landanna á milli, og benti á, að hægt væri að gera það meðal annars í sambandi við förina til United Nations eða á einhvern annan slíkan hátt, sem lítið bæri á. Sagði ég, að þetta kæmi heim við okkar eigin bollaleggingar og virtist mér þá Mr. Trimble ætla að hafa um þetta nánara samráð við

Cummings eða aðra yfirmenn þar vestra.

Nú veit ég ekkert hvað upp úr þessum ummælum Mr. Trimble er leggjandi, en sjálfsagt sýnist þó, að fylgja því efni, ef einhverjir möguleikar eru þar vestra. Er þess og að geta, að Mr. Gages, sem hér er í lýsiskaupaerindum, hafði mjög ýtt undir Jóhann Jósefsson um það, að ráðlegt væri að leita enn á Bandaríkjastjórn um að hún sameinaði viðskipti við okkur við aðstoð þá, sem hún verður nú að veita ýmsum þjóðum, t.d. við botn Miðjarðarhafs og í Þýskalandi. Er okkur þó fullljóst, að Mr. Gages hefur enga opinbera stöðu nú en vil vildum samt geta þessa úr því það kom fram.

Mér og sumum fleirum hafði sýnst að það mundi geta orðið til hjálpar ef Ólfur bróðir þinn færi vestur til að veita öllu þessu ennþá meiri áherlzu en þar sem hann telur sér það ekki fært á þessu stigi, sýnist mér að ekki muni til bóta að senda neinn annan, heldur láta málið vera að öllu í þínum höndum og þessvegna skrifa ég þér nú þetta bréf.

Efni málsins er þá það, að biðja þig nú enn að taka þetta mál upp við stjórnvöld þar vestra eftir því sem þú telur þér fært og líklegt til árangurs. Átti þeim mun meiri möguleiki að vera úr því að Trimble hefur af sinni hálfu og ótilkvaddur af okkur vakið máls á þessu enda reynir hann áreiðanlega að gera það sem hann getur gegn stjórn sinni til að greiða fyrir. Virðist það og, þrátt fyrir fyrri ummæli Bandaríkjamanna, harla ósennilegt að ef vilji er nægur, gæti stjórn þeirra ekki verulega greitt fyrir okkur í þessum efnum. Um pólitíska þýðingu þess þarf ég ekki að ræða við þig. Þú þekkir hana ekki síður en ég. Kommúnistar eru nú að efna til allsherjaruppnáms útaf skattahækkunum þeim, sem Alþingi hefur ákveðið eftir tillögum stjórnarinnar

og hafa fengið nýtt æðiskast útaf ráðstöfun á Hvalfjarðar-
geymunum. Þó að það mál sé Bandaríkjunum með öllu óvið-
komandi er ljóst, að fjárhagslegt hrun og öngþveiti muni,
eins og nú horfir, skapa kommúnistunum aukna möguleika til
að efla hinn fjandsamlega áróður sinn gegn Bandaríkjunum
enda breiða þeir nú óspart þann róg út, að stjórnin hafi
ekki viljað semja við Rússa vegna fjandskapar við þá.

Auðvitað þarf ekki orðum að því að eyða hversu fráleitur sá
söguburður er þar sem samningarnir standa á Rússum en
ekki okkur, en ekki er gott að segja hvað upp úr öngþveitinu
sprettur ef hér fer allt í kalda kol eins og sakir standa.
Hér er viðbúð, að margir telji að tregðan hjá Rússum stafi
annarsvegar af Keflavíkursamningum í haust og hinsvegar af
því, að kommúnistar hrökkluðust úr stjórninni. Get ég ekki
gert mér grein fyrir hver áhrif það hefur ef menn hér fá
þá trú, að gull og grænir skógar bíði þeirra ef Rússar
hafi hér áhrif í gegnum leppi sínum en að á vandræðum einum
sé von ef menn reyna að hrista þá af sér.

Í þessu sambandi er þó rétt að geta þess, að allir
nefndarmennirnir í Moskva hafa látið það uppi við stjórnina,
að þeir telji að tregðan í Rússum stafi eingöngu af við-
skipta-ástandum en pólitískar ástæður komi þar ekki til.
Um þetta treysti ég mér ekki til að dæma til fulls en oft
hefur það jafnmikil áhrif hvað mönnum finnst vert eins og
hitt, hvað í raun og veru er satt. Þessar hugleiðingar eru
þó sannarlega óþarfar gagnvart þér. Þú þekkir öll rök og
gagnrök í þessu efni. En þó að þér sýnist ef til vill ekki
væntlegt, að fara enn á flot með þetta mál, verð ég þó að
biðja þig um að gera það til þess að ganga úr skugga um
hvaða möguleikar eru fyrir hendi.

Ef þú óskar frekari upplýsinga eða samráðs við okkur
vona ég að þú símir eða talir við okkur í stað svo sem og ég

mun að sjálfsgöðu láta þig fylgjast með öllu sem af okkar
hálfu gerist.

Að svo mæltu kveð ég með vonum um að þér og
þínum líði vel.

Svo þin

LEGATION OF ICELAND
WASHINGTON 6, D. C.

27. apríl, 1947.

Herra utanríkisráðherra
Bjarni Benediktsson,
Reykjavík.

Kæri vinur:

Eg þakka þér innilega fyrir þitt ítarlega bréf frá laugardegnum 19. apríl, sem mér barst í hendur að morgni, föstudaginn 24. Mr. Gage hringdi til mín daginn áður rétt eftir heimkomu sína til New York og póstaði hann póstpokann þegar í stað.

Eg vil þá byrja með að þakka þér fyrir að útnefna mig einasta fulltrúa Islands á United Nations Assembly. Eg hafði símað þér, að eg teldi ónauðsynleg að hafa meira en einn fulltrúa, og veit eg að þér er það fullkomlega ljóst, að þar sem aðrar þjóðir senda aðeins fámennar nefndir, og flestar smáþjóðirnar aðeins einn eða tvo menn, þá hefði það getað orðið hlægilegt ef Island hefði farið að senda stóra nefnd. Einasta málið, sem liggur fyrir er að skipa nefnd til að athuga Palestínu málið og gefa skýrslu fyrir næsta reglulega þing U.N. í haust, en þó má búast við talsverðum umræðum, einkum af hendi arabísku þjóðanna, enda þótt vitað sé, að Bretar og Bandaríkin vilji sem minnstar umræður um málið á þessum fundi. Þessvegna er talið víst, að tilmæli^{4m} arabísku þjóðanna um að gjöra Palestínu strax að sjálfstæðu ríki verði vísað frá, og tel eg rétt að greiða atkvæði með því, þar sem slíkt er ekki tímabært, en rannsókn hlutlausrar nefndar virðist mjög æskileg.

Þá vil eg þakka þér fyrir hið glögga yfirlit og ítarlegu greinargjörð um ástand og horfur í okkar markaðsmálum. Því er vel farið að samningar hafa tekizt við Breta, því enda þótt að verðið á síldarlýsinu geti talist of lágt, var það lífsnauðsyn að selja freðfiskinn og ísfiskinn. Þar sem við nú höfum selt allt að

12,000 tonnum af freðfiskinum, þá getum við andað rólega í bili varðandi afganginn.

Augljóst er, að Rússinn er erfiður, og það eina sem freistar til viðskipta við hann er, að hann vill þó taka 10,000 tonn af freðfiski að vísu \$90.00 per tonn undir ábyrgðarverði ríkisstjórnarinnar.

Þegar þið Ólafur bróðir töluðu við mig, mánudaginn 21, skildist mér á ykkur, að þið væruð aðallega áhyggjufullir útaf saltfiskinum, sem hvergi virtist nú markaður fyrir, þar sem Rússar hefðu með öllu tekið fyrir að kaupa saltfisk. Þegar í lok samtalsins við ykkur, fór eg á fund Kauffmann, sendiherra Dana, til að samhryggjast út af fráfalli Kristjáns konungs, vildi svo vel til, að þar hittu eg Dean Acheson og Cumming, sem voru þar saman í sömu erindum og eg. Eg sagði Cumming frá því, að eg hefði verið að enda við að tala við ykkur og yrði nauðsynlega að hitta hann í dag, og varð það úr að eg fór á fund hans síðdegis, og voru þar einnig viðstaddir Mr. John Morgan, aðstoðarmaður Cumming, og Mr. Wayne Jackson úr Economical Division. Eg kvartaði undan því, að það liti illa út, að einstaklingar eða félag heima á Islandi gætu selt fisk til U. S. í Þýzkalandi, en íslensku ríkisstjórninni væri opinberlega skýrt frá því, að enginn fiskur yrði keyptur til Þýzkalands. Einkum tæki það sig illa út, þegar að óþekktir agentar teldu sig geta komið á viðskiptum, sem ríkisstjórninni lánaðist ekki. Cumming sagði, að þeim væri ókunnugt um, að saltfisksölur hefðu átt sér stað til Þýzkalands, enda væru slík viðskipti ákveðin af hernaðaryfirvöldunum sjálfum í Þýzkalandi en ekki af State Department né öðrum yfirvöldum hér í Washington. Hinsvegar hafi State Department, vegna ítrekaðra óska okkar Íslendinga um fisksölu til Þýzkalands, sem m. a. voru bornar fram af minni hendi á fundi með mörgum aðilum í State Department í febrúarbyrjun, símað hernaðaryfirvöldunum í Þýzkalandi mjög eindregin tilmæli um að láta Island ganga fyrir um fisksölu. Ef einhver sala hafi farið fram eða umtal um sölu, þá áleit Cumming að það bæri að rekja til áskorana State Department.

En viðskiptin yrðu að ákveðast í Þýzkalandi. Þar sem mér hafði einmitt borizt skeyti þitt um, að Björn Ólafsson ætti að tala við yfirvöldin í Þýzkalandi um fisksölu, þá varð það að ráði með okkur Cumming, að State Department skyldi enn á ný síma herstjórninni í Þýzkalandi, skýra frá komu Björns Ólafssonar, og biðja um að greiða götu hans á allan hátt, og gjöra ítrasta til þess að kaupa fiskinn af Íslendingum. Jafnframt símaði eg þér til hvaða manns Björn ætti að snúa sér til Berlin. Í gær, laugardaginn 26, sýndi Cumming mér í trúnaði skeytið, sem hann hafði sent um Björn Ólafsson. Var þess getið, að Björn væri sjálfstæðismaður og fyrrverandi ráðherra, og vinveittur Bandaríkjunum. Ennfremur, að íslenska ríkisstjórnin vildi eiga bein viðskipti við herstjórnina, en kynni því illa, að einstakir agentar stæðu í viðskiptum við þá. Þessvegna mæltist Cumming til, að öllum viðskiptum yrði haldið að Birni. Ennfremur, að hin nýja ríkisstjórn væri vinveitt Bandaríkjunum, og að enginn kommunisti væri í henni. Rússar biðu fram viðskipti við Íslendinga, og legðu "pressure" á þjóðina, en U.S. væri "directly interested to break that pressure". Þetta atriði er auðvitað innilegt leyndarmál. Það er algjörlega brot á reglum, að fulltrúum erlendra ríkja séu sýnd leyniskeyti State Department, og það Cumming mig sérstaklega að segja þetta ekki öðrum en þér og Olafi, því að Rússar mættu ekki fréttu um slík skilaboð. En sem sagt, skeytið gat ekki verið ákveðnara. Eg áleit því, að eftir að Cumming hafði lofað að síma, og að Björn Ólafsson, sem fulltrúi ríkisstjórnarinnar, væri kominn í rétt sambönd við sjálfa kaupendur fisksins í Þýzkalandi, þá væri málið komið í hinn æskilegasta farveg, og eg gæti ekkert aðhafst frekara hér í Washington að svo stöddu. Þetta símaði eg þér strax, og jafnframt beiðni um það, að eg fengi að fylgjast með því hvað Birni yrði ágengt, svo að eg gæti rekið á eftir málinu hér ef þörf gerðist.

Eg vil geta þess, að á þessum fundi gekk eg endanlega frá því við Wayne Jackson, sem ræður í því máli, að við fengjum 10,000

tonn af kolum frá U.S.A. fyrir Ríkisverksmiðjurnar til afskipunar í maí. Verksmiðjurnar eru kolalausar, en þetta mál var mjög erfitt þar sem búið var að ráðstafa öllum kolum frá U.S.A. í maí og næstu mánuði. Eg lét þessa getið til að sýna nauðsyn þess, að við eins og aðrar þjóðir, leggjum fram beiðni okkar um kol með nægum fyrirvara í framtíðinni. Eg hafði látið orð falla um það, að ef U.S.A. keypti fisk af okkur til Þýskalands, þá ættu þeir ekki að kaupa hann af agentum, heldur af ríkisstjórninni og það á "conspicuous" hátt, svo að við gætum notað þetta til að benda á velvild Bandaríkjanna. Þá lét Mr. Morgan orð falla um það, að við gætum gjarnan gjört það "conspicuous" hvernig U.S.A. hefði bjargað okkur með samtals um 50,000 tonnum af kolum undanfarna mánuði, eftir þó að þar voru búnir að veita öðrum þjóðum öll kolin. Það vildi svo vel til, að eg gat sagt þeim, að meðan eg var í Reykjavík hefði eg lesið grein í Morgunblaðinu um það, að fyrsti kolafarmurinn væri kominn frá U.S.A., og þetta bjargaði landinu frá kolaskorti. En eg lofaði að vekja frekari athygli á þessu, og er ekkert á móti því, að það komi betur fram, að U.S.A. bjargaði okkur þar eins og svo oft áður.

Eftir að hafa lesið þitt ágæta bréf, fimmtudaginn 24., taldi eg rétt að skýra Cumming enn betur frá ástandinu, en þar sem Cumming var í flutningum þann dag - State Department er nú flutt úr sínu gamla húsi í nýja byggingu, sem nefndist The New War Building - og þar sem enn fremur eg var bundinn allan fimmtudaginn og hluta föstudagsins á fundum fiskimálanefndar FAO, hittumst við ekki fyrr en laugardaginn 26. Eg áleit rétt að leggja kortin hreinskilnislega á borðið fyrir Cumming og í fyllsta þrúnaði. Þessvegna þýddi eg fyrir hann ýmsa kafla úr bréfi þínu varðandi hina pólitísku hlið þess, og er Cumming sjálfur okkur innilega sammála í þessu efni. Hann sagði mér nú frá því, að hann hefði símað sendiherra U.S.A. í Kaupmannahöfn og spurð fyrir um það, hvort nokkur fisksala til Þýskalands hefði farið fram fyrir milligöngu amerískra yfirvalda í Danmörku, og kvað sendiherrann nei við því. Okkur Cumming kom saman um það, að nú væri málið í réttum farvegi, þar sem fülltrúi ríkis-

stjórnarinnar, Björn Ólafsson, hlyti nú að vera í sambandi við hernaðaryfirvöldin í Berlin, og skyldum við því bíða fregna af mála-leitunum hans. Ennfremur ræddum við um möguleika á saltfisksölu til Grikklands, eftir að Grikkland hefði fengið 300 milljón dollara styrk frá U.S.A. Varð það að ráði, að rétt væri þegar eftir að séð væri um árangurinn á saltfisksölu til Þýskalands, að Hálfán Bjarnason, eða þá fær maður að heiman, færi til Grikklands, setti sig í samband við American Embassy í Apenu, er kæmi honum í kynni við hin réttu grísku yfirvöld. En samtímis mundi State Department síma sendiráðinu í Apenu að leggja áherzlu á saltfiskkaup frá Íslandi. Eg vil því eindregið mælast til þess að þetta verði gjört, nema ef svo skyldi fara að Þýskaland tæki allan saltfiskinn, sem því miður er ólíklegt. Ef úr förinni verður, þarf eg að vita um það svo State Department geti gjört ráðstafanir héðan. Í þessu sambandi vil eg geta þess, að þegar ^{að loknum} ~~í lok fundarinn~~ við Cumming, fór eg í lunch, sem General Bonesteel bauð mér í ásamt tveim ágætum Íslandsvinum og fyrrverandi sendiherrum í Reykjavík, MacVeagh, sem nú er einmitt Ambassador í Apenu, og fór þangað í dag, og Leland Morris. Þess skal getið, að allir þessir menn báðu mjög innilega að heilsa Ólafi bróðir, og sagðist MacVeagh við fyrsta tækifæri ætla að koma og heilsa upp á hann og aðra góða vini. Eg notaði tækifærið að lokinni máltíðinni til að tala nokkur orð einslega við MacVeagh um þessa fyrirhuguðu sendiför. Lofaði hann að greiða fyrir slíkum sendimanni, enda líkaði honum vel sú hugmynd að samtímis því, sem Grikkir yrðu gjörðir ánægðir með því að fá góðan mat, þá gætu Bandaríkin augljóslega sýnt Íslandi velvilja. Þessi leið er því mjög til athugunar. Ef úr þessari sendiför verður, er nauðsynlegt að eg fylgist með, svo eg geti rekið á eftir við State Department ef erfiðleikar eru á veginum.

Annað er fram kom í samtali okkar Cumming var það, að Cumming sagði, að Þjóðviljinn hefði ráðist á sig í grein 18. apríl, út af Hvalfirði, en hann var því feginn, að þú hafðir á Þinginu eindregið neitað því, að Cumming hefði haft nokkur afskipti af því máli í síðustu heimsókn sinni til Íslands. Var honum annars ósárt

um skrif Þjóðviljans, og tók hann þeirri tillögu minni glaðlega að senda Þjóðviljanum stækkaða mynd af sér. Eg sagði Cumming annars, að mér þætti það næsta einkennilegt, að samtímis því sem hann segði mér opinberlega, að ekkert væri hægt að gjöra hér frekar í fískisölu- málunum, þá hefði fulltrúi U.S.A. í Reykjavík samtímis málaleitun minni, tvívegis stungið upp á því, að sérstakur fulltrúi kæmi til að semja um fískisölumálin. Cumming sagði að þetta væri misskilningur, því að hér í Washington væri ekkert frekara hægt að aðhafast, en hinsvegar sagði hann, að fyrri tilmælin ~~XXXX~~ frá Shelton Thomas og Rogatnick hefðu verið vegna þess, að Jói álití að Jón Gunnarsson beitti ekki réttí aðferð til að auka sölu á frystifíski hér, og hefði hann meint að business menn ættu að koma til að ná samböndum við innflytjendur á frystum físki. Eg sagði Cumming, að auðvitað væri mér ekkert kærara en að menn kæmu að heiman ef einhver líkindi væru fyrir samningum um fískíkaup. Ennfremur sagði eg honum það í trúnaði, að Ólafur bróðir hefði verið að hugsa um að koma, en hann hefði sjálfur ekki álitíð það tímabært. Hinsvegar hefði komið til mála, að Ólafur kæmi hingað í haust á United Nations General Assembly, og var Cumming mjög hvetjandi þess.

Í lok samtalsins sagðist eg vilja skýra Cumming frá því, að engu líkara væri en bænir mínar hefðu heyrst, því í gær síðdegis (föstudag 25.), hefði hringt til mín Major Fraser úr War Department og spurt mig hvort við hefðum físk til sölu til Þýzkalands, og hefði eg verið fljótur að segja honum, að svo væri, og ætti eg nú að hitta hann síðdegis þennan dag, laugardag. Cumming var þá fljótur til að segja, að þetta stafaði af því, að hernum væri kunnugt um óskir State Department. Óskaði hann að fylgjast með viðtölum mínum við War Department.

Eg fór svo í gær síðdegis út í Pentagon og hitti þar auk Major Fraser, Colonel Baldwin og ^{Annay} ~~hans~~ herforingja. Þeir sögðu mér, að þeir ættu að kaupa fyrir þýzku þjóðina á hin~~um~~ sameinuðu her-
^{Svæðum} ~~stævar~~ Bretlands og Bandaríkjana (for the German population in the combined U.K. and U.S.A. zone) allt að 26,000 tonn af físki á

tímabilinu frá 1. maí til 30. júní, 1947. Ennfremur mundi verða keypt handa Þjóðverjum samtals 85,000 tonn af fiski á tímabilinu frá 1. júlí, 1947 til 30. júní, 1948. Eg sagði þeim strax að þetta væru góðar fregnir, því að Islendingar væru mestu fiskframleiðsluþjóð í heimi og mér væri kunnugt um það, að það væri eindregin ósk State Department, að við yrðum látnir ganga fyrir um viðskipti. Menn þessir voru ókunnugir fisksöllumálum og vildu vita um tegundir, verð og magn. Eg sagði þeim, að um þrennt ^{fernt} væri að ræða.

1. Wetsalted codfish. Við gætum þegar í stað sent ein 10,000 tonn, og síðar líklega ein 5,000 tonn, og miðaði eg þar við það, að ársframleiðslan yrði ca. 25,000 tonn, en mér skilst, að það séu þegar 10,000 tonn seld. Væri auðvitað mjög hagkvæmt ef hægt væri að selja 10,000 tonn strax, en ca. 5,000 tonn til Grikklands ef auk þess yrði hægt að selja eitthvað saltfisk magn upp í þau 85,000 tonn, sem kaupa á eftir 1. júlí næstkomandi. Því ef um slíkt yrði að ræða, gætu togararnir aftur farið á saltfiskveiðar. Framleiðsluverðið, sem ríkisstjórnin hefði ábyrgðst framleiðendum væri um 350 dollarar per 1000 kílo f.o.b.

2. Isaður fiskur, sem togararnir gætu landað í Þýzkalandi. Magnið gæti verið nær ótakmarkað og verðið væri um 300 dollarar per 1000 kílo s.i.f. Þýzkaland. Þetta verð ^{taki} eg upp úr skýrslu rússnesku samninganefndarinnar.

3. Frozen Fillets. Magn 10-15,000 tonn, og væri verðið fyrir þessa fínu matvöru um 460 dollarar per 1000 kílo f.o.b. Það varð strax augljóst, að þetta verð þótti hátt. Colonel Baldwin sagði, eins og aðrir hafa sagt hér, að þeir yrðu að reyna að fá sem flestar kaloríur fyrir sem minnsta peninga. Miðað við hveiti myndi kalorian af saltfiski vera ca. níu sinnum dýrari. Eg benti enn á ný á það, að skrifað stæði, að maðurinn lifði ekki á brauði einu saman, og þeir játuðu því, að Þjóðverjar þyrftu fisk, en þeir yrðu að kaupa hann, þar sem hann væri ódýrastur. Eg sagði þeim þá, að fleiri sjónarmið gætu komið til greina, t. d. hið pólitíska, en

þeir virtust hræddir við að Congress kynni því illa, að Þjóðverjar yrðu aldir á luxus-vöru. Colonel Baldwin spurði, hvort komið gæti til mála, að Þjóðverjum sjálfum yrði gjört að greiða, t. d. 15-20% andvirðisins síðar með eigin framleiðslu vörum til Islendinga, er þeir yrðu þess megnugir. Eg kvað, að okkur skorti mjög dollara til að geta haldið áfram lífsnauðsynlegum innkaupum hér í Bandaríkjunum, en ef að óhjákvæmilegt yrði að veita einhvern greiðslufrest, þá skyldum við taka það til athugunar. Eg skýrði þeim nú frá sendiför Björn Ólafssonar, og spurði þá hvort þessir samningar mættu halda áfram í Berlin, eða yrðu að fara fram hér í Washington. Þeir sögðu strax, að æskilegt væri að samið yrði hér í Washington að minnsta kosti um fjárhagshliðina, því að þeir hefðu peningana hér, en hinsvegar gæti komið til mála, að teknisk atriði og nánara fyrirkomulag afhendingar yrði afgjört í Berlin, og taldi eg það æskilegt. Þeir sögðust nú þegar í stað mundu síma General Clay, yfir-hersvaði U.S.A. í Þýskalandi og segja honum frá þessu viðtali, og jafnframt spyrja hann, hvernig hann óskaði samningunum háttað. Þeir sögðust búast við svari seinni hluta þessarar viku, og mundu láta mig vita samstundis, en eg gaf þeim addressu mína í New York. Eg spurði þá einnig hvort ekki kæmi til mála að selja sjálfum Bandaríkjahernum í Þýskalandi fisk til eigin neyzlu og töldu þeir, að það gæti komið til mála, enda þótt hermennirnir væru litlar fiskatur. En innkaup til hersins sjálfs færu fram í Frankfurt, og beri að snúa sér til Theater Quartermaster þar. Er því æskilegt, að Björn Ólafsson, eða einhver fari til Frankfurt.

4. Saltsíld til afhendingar næsta haust. Magn ótiltekið. Verð taldi eg um 31 dollara per tunnu f.o.b. Þetta getur mjög komið til mála.

Hvað sem úr þessu verður tel eg samtál þetta, sem stóð í rúmlega eina og hálf klukkustund mjög þýðingarmikið, og talsvert á annan veg og líklegra en Cumming hafði haldið. Er það auðvitað vanþekkingu hans á aðferðum hersins einni að kenna, því að Cumming yrði engu fegnari en ef við losuðumst við einhvern fisk fyrir að-

gerðir Bandaríkjanna. Eg mun nú hringja heim til Cumming - í dag er sunnudagur - og skýra hinum frá samtali þessu, og eg mun gæta þess, að hann viti um allt, sem fram fer, svo að áhugi hans dofni ekki og hann þurfi út af engu að firtast.

Eg fer í nótt til New York til að mæta í fyrramálið á fundi United Nations, og verð eg, eins og eg símaði þér, á Barclay Hotel. Þar getur þú náð til mín, hvort heldur á degi eða nóttu (vona ég!), bæði með símskeyti og eins í síma, og jafnframt mun eg verða í sambandi við War Department, State Department, og að sjálfsögðu stöðugt við sendiráðið. Samkvæmt tilmælum þínum, mun eg geta skroppið til Montreal í lok fundar United Nations, en eg tel rétt að eg sé formaður þeirrar nefndar, svo að Ellingsen þurfi ekki að vera það, og enn fremur gott að geta kontrolerað hann, og það mun eg gjöra með símtölum við þá í Montreal unz eg kem þangað.

Ut af öllum þessum bollaleggingum liggur vel á mér, og vona eg, að það sé einnig táp og fjör á þína hlið, þótt kolsvartir erfiðleikar séu oft framundan. Eg mun senda Ólafi samrit þessa bréfs, en sendi þér tvö eintök, þótt þú líklega geti engum sýnt þetta bréf, en úr því skerð þú auðvitað sjálfur.

Agústa biður innilega að heilsa þér og þinni ágætu konu.

Lífðu heill,

Þinn einlegur

Thor Thors

27. apríl, 1947.

Herra utanríkisráðherra
Bjarni Benediktsson,
Reykjavík.

Kari vinur:

Eg þakka þér innilega fyrir þitt ítarlega bréf frá laugardeginum 19. apríl, sem mér barst í hendur að morgni, föstudaginn 24. Mr. Gage hringdi til mín daginn áður rétt eftir heimkomu sína til New York og póstaði hann póstpökann þegar í stað.

Eg vil þá byrja með að þakka þér fyrir að útnefna mig einasta fulltrúa Íslands á United Nations Assembly. Eg hefði símað þér, að eg teldi ónauðsynleg að hafa meira en einn fulltrúa, og veit eg að þér er það fullkomlega ljóst, að þar sem aðrar þjóðir senda aðeins fámennar nefndir, og flestar smáþjóðirnar aðeins einn eða tvo menn, þá hefði það getað orðið hlægilegt ef Ísland hefði farið að senda stóra nefnd. Einasta málið, sem liggur fyrir er að skipa nefnd til að athuga Palestínu málið og gefa skýrslu fyrir næsta reglulegt þing U.N. í haust, en þó má búast við talsverðum umræðum, einkum af hendi arabísku þjóðanna, enda þótt vitað sé, að Bretar og Bandaríkin vilji sem minnstar umræður um málið á þessum fundi. Þessvegna er talið víst, að tilhjá arabísku þjóðanna um að gjöra Palestínu strax að sjálfstæðu ríki verði vísað frá, og tel eg rétt að greiða atkvæði með því, þar sem slíkt er ekki tímabært, en rannsókn hlutlausrar nefndar virðist mjög askileg.

Þá vil eg þakka þér fyrir hið glögga yfirlit og ítarlegu greinargjörð um ástand og horfur í okkar markaðsmálum. Því er vel farið að samningar hafa tekizt við Breta, því enda þótt að verði á sildarlýsinu geti talist of lágt, var það lífsnauðsyn að selja freðfiskinn og ísfiskinn. Þar sem við nú höfum selt allt að

12,000 tonnum af freðfiskinum, þá getum við andað rólega í bili varðandi afganginn.

Augljóst er, að Rússinn er erfiður, og það eina sem freistar til viðskipta við hann er, að hann vill þó taka 10,000 tonn af freðfiski að vísu \$90.00 per tonn undir ábyrgðarvergi ríkisstjórnarinnar.

Þegar þið Ólafur bróðir tölugu við mig, mánudaginn 21, skildist mér á ykkur, að þið væruð aðallega áhyggjufullir útaf saltfiskinum, sem hvergi virtist nú markaður fyrir, þar sem Rússar hefðu með öllu tekið fyrir að kaupa saltfisk. Þegar í lok samtalsins við ykkur, fór eg á fund Kauffmann, sendiherra Dana, til að samhyggjast út af fráfalli Kristjáns konungs, vildi svo vel til, að þar hitti eg Dean Acheson og Cumming, sem voru þar saman í sömu erindum og eg. Eg sagði Cumming frá því, að eg hefði verið að enda við að tala við ykkur og yrði nauðsynlega að hitta hann í dag, og varð það úr að eg fór á fund hans síðdegis, og voru þar einnig viðstaddir Mr. John Morgan, aðstoðarmaður Cumming, og Mr. Wayne Jackson úr Economical Division. Eg kvartaði undan því, að það liti illa út, að einstaklingar eða félag heima á Íslandi getu selt fisk til U. S. í Þýskalandi, en íslensku ríkisstjórninni væri opinberlega skýrt frá því, að enginn fiskur yrði keyptur til Þýskalands. Einkum tæki það sig illa út, þegar að óþekktir agentar teldu sig geta komið á viðskiptum, sem ríkisstjórninni lánarist ekki. Cumming sagði, að þeim væri ókunnugt um, að saltfisksölur hefðu átt sér stað til Þýskalands, enda væru slík viðskipti ákveðin af hernaðaryfirvöldunum sjálfum í Þýskalandi en ekki af State Department né öðrum yfirvöldum hér í Washington. Hinsvegar hafi State Department, vegna ítrekaðra óska okkar Íslendinga um fiskeölu til Þýskalands, sem m. a. voru bornar fram af minni hendi á fundi með mörgum aðilum í State Department í febrúarbyrjun, símað hernaðaryfirvöldunum í Þýskalandi mjög eindregin tilmæli um að láta Ísland ganga fyrir um fiskeölu. Ef einhver sala hafi farið fram eða umtal um sölu, þá áleit Cumming að það beri að rekja til áskorana State Department.

En viðskiptin yrðu að ákveðast í Þýzkalandi. Þar sem mér hafði einmitt borizt skeyti þitt um, að Björn Ólafsson ætti að tala við yfirvöldin í Þýzkalandi um fisksölu, þá varð það að ráði með okkur Cumming, að State Department skyldi enn á ný síma herstjórninni í Þýzkalandi, skýra frá komu Björns Ólafssonar, og biðja um að greiða götu hans á allan hátt, og gjöra ítrasta til þess að kaupa fiskinn af Íslendingum. Jafnframt símaði eg þér til hvaða manns Björn ætti að snúa sér til Berlin. Í gær, laugardaginn 26, sýndi Cumming mér í trúnaði skeytið, sem hann hafði sent um Björn Ólafsson. Var þess getið, að Björn væri sjálfstæðismaður og fyrrverandi ráðherra, og vinveittur Bandaríkjunum. Ennfremur, að íslenska ríkisstjórnin vildi eiga bein viðskipti við herstjórnina, en kynni því illa, að einstakir agentar stæðu í viðskiptum við þá. Þessvegna mæltist Cumming til, að öllum viðskiptum yrði haldið að Birni. Ennfremur, að hin nýja ríkisstjórn væri vinveitt Bandaríkjunum, og að enginn kommunisti væri í henni. Rússar biðu fram viðskipti við Íslendinga, og legðu "pressure" á þjóðina, en U.S. væri "directly interested to break that pressure". Þetta atriði er auðvitað innilegt leyndarmál. Það er algjörlega brot á reglum, að fulltrúum erlendra ríkja séu sýnd leyniskeyti State Department, og það Cumming mig sérstaklega að segja þetta ekki öðrum en þér og Ólafi, því að Rússar mættu ekki fréttu um slík skilaboð. En sem sagt, skeytið gat ekki verið ákveðnara. Eg áleit því, að eftir að Cumming hafði lofað að síma, og að Björn Ólafsson, sem fulltrúi ríkisstjórnarinnar, væri kominn í rétt sambönd við sjálfa kaupendur fisksins í Þýzkalandi, þá væri málið komið í hinn æskilegasta farveg, og eg gæti ekkert aðhafst frekara hér í Washington að svo stöddu. Þetta símaði eg þér strax, og jafnframt beiðni um það, að eg fengi að fylgjast með því hvað Birni yrði ágengt, svo að eg gæti rekið á eftir málinu hér ef þörf gerðist.

Eg vil geta þess, að á þessum fundi gekk eg endanlega frá því við Wayne Jackson, sem ræður í því máli, að við fengjum 10,000

tonn af kolum frá U.S.A. fyrir Ríkisverksmiðjurnar til afskipunar í maí. Verksmiðjurnar eru kolalausar, en þetta máli var mjög erfitt þar sem búlið var að ráðstafa öllum kolum frá U.S.A. í maí og næstu mánuði. Eg lét þessa getið til að sýna nauðsyn þessa, að við eins og aðrar þjóðir, leggjum fram beiðni okkar um kol með nægum fyrirvara í framtíðinni. Eg hafði látið orð falla um það, að ef U.S.A. keypti fisk af okkur til Þýskalands, þá ættu þeir ekki að kaupa hann af agentum, heldur af ríkisstjórninni og það á "conspicuous" hátt, svo að við gætum notað þetta til að benda á velvild Bandaríkjanna. Þá lét Mr. Morgan orð falla um það, að við gætum gjarnan gjört það "conspicuous" hvernig U.S.A. hefði bjargað okkur með samtals um 50,000 tonnum af kolum undanfarna mánuði, eftir þó að þeir voru búnir að veita öðrum þjóðum öll kolin. Það vildi svo vel til, að eg gat sagt þeim, að meðan eg var í Reykjavík hefði eg lesið grein í Morgunblaðinu um það, að fyrsti kolafarmurinn væri kominn frá U.S.A., og þetta bjargaði landinu frá kolaskorti. En eg lofaði að vekja frekari athygli á þessu, og er ekkert á móti því, að það komi betur fram, að U.S.A. bjargaði okkur þar eins og svo oft áður.

Eftir að hafa lesið þitt ágæta bréf, fimtudaginn 24., taldi eg rétt að skýra Cumming enn betur frá ástandinu, en þar sem Cumming var í flutningum þann dag - State Department er nú flutt úr sínu gamla húsi í nýja byggingu, sem nefndist The New War Building - og þar sem enn fremur eg var bundinn allan fimtudaginn og hluta föstudagsins á fundum fiskimálanefndar FAO, hittumst við ekki fyrr en laugardaginn 26. Eg áleit rétt að leggja kortin hreinskilnislega á borðið fyrir Cumming og í fyllsta trúnaði. Þessvegna þýddi eg fyrir hann ýmsa kafla úr bréfi þínu varðandi hina pólitísku hlið þess, og er Cumming sjálfur okkur innilega sammála í þessu efni. Hann sagði mér nú frá því, að hann hefði símað sendiherra U.S.A. í Kaupmannahöfn og spurst fyrir um það, hvort nokkur fiskeala til Þýskalands hefði farið fram fyrir milligöngu amerískra yfirvalda í Danmörku, og kvað sendiherrann nei við því. Okkur Cumming kom saman um það, að nú væri málið í réttum farvegi, þar sem fúltrúi ríkis-

stjórnarinnar, Björn Ólafsson, hlyti nú að vera í sambandi við hernaðaryfirvöldin í Berlin, og skyldum við því bíða fregna af mála-leitunum hans. Ennfremur ræddum við um möguleika á saltfisksölu til Grikklands, eftir að Grikkland hefir fengið 300 milljón dollara styrk frá U.S.A. Varð það að ráði, að rétt væri þegar eftir að séð væri um árangurinn á saltfisksölu til Þýskalands, að Hálfván Bjarnason, eða þá fer maður að heiman, fer til Grikklands, setti sig í samband við American Embassy í Aþenu, er kemi honum í kynni við hin réttu grísku yfirvöld. En samtímis mundi State Department síma sendiráðinu í Aþenu að leggja áherslu á saltfiskkaup frá Íslandi. Eg vil því eindregið mælast til þess að þetta verði gjört, nema ef svo skyldi fara að Þýskaland tæki allan saltfiskinn, sem því miður er ólíklegt. Ef úr förinni verður, þarf eg að vita um það svo State Department geti gjört ráðstafanir héðan. Í þessu sambandi vil eg geta þess, að þegar ~~ad lok fundarins~~ við Cumming, fór eg í lunch, sem General Bonesteel bauð mér í ásamt tveim ágætum Íslandsvinum og fyrrverandi sendiherrum í Reykjavík, MacVeagh, sem nú er einmitt Ambassador í Aþenu, og fór þangað í dag, og Leland Morris. Þess skal getið, að allir þessir menn báðu mjög innilega að heilsa Ólafi bróðir, og sagðist MacVeagh við fyrsta tækifæri ætla að koma og heilsa upp á hann og aðra góða vini. Eg notaði tækifærið að lokinni máltíðinni til að tala nokkur orð einslega við MacVeagh um þessa fyrirhuguðu sendiför. Lofaði hann að greiða fyrir slíkum sendimanni, enda líkaði honum vel sú hugmynd að samtímis því, sem Grikkir yrðu gjörðir ánægðir með því að fá góðan mat, þá getu Bandaríkin augljóslega sýnt Íslandi velvilja. Þessi leið er því mjög til athugunar. Ef úr þessari sendiför verður, er nauðsynlegt að eg fylgist með, svo eg geti rekið á eftir við State Department ef erfiðleikar eru á veginum.

Annað er fram kom í samtali okkar Cumming var það, að Cumming sagði, að Þjóðviljinn hefði ráðist á sig í grein 18. apríl, út af Hvalfirði, en hann var því feginn, að þú hafðir á Þinginu eindregið neitað því, að Cumming hefði haft nokkur afskipti af því máli í síðustu helmsókn sinni til Íslands. Var honum annars ósárt

um skrif Þjóðviljans, og tók hann þeirri tillögu minni glaðlega að senda Þjóðviljanum stækkaða mynd af sér. Eg sagði Cumming annars, að mér þætti það næsta einkennilegt, að samtímis því sem hann segði mér opinberlega, að ekkert væri hægt að gjöra hér frekar í fískisölu- málunum, þá hefði fulltrúi U.S.A. í Reykjavík samtímis málaleitun minni, tvívegis stungið upp á því, að sérstakur fulltrúi kæmi til að semja um fískisöluálin. Cumming sagði að þetta væri misskilningur, því að hér í Washington væri ekkert frekara hægt að aðhafast, en hinsvegar sagði hann, að fyrri tilmælin ~~XXXX~~ frá Shelton Thomas og Rogatnick hefðu verið vegna þess, að Jói álitir að Jón Gunnarsson beitti ekki réttu aðferð til að auka sölu á frystifíski hér, og hefði hann meint að business menn ættu að koma til að ná samböndum við innflytjendur á frystum físki. Eg sagði Cumming, að auðvitað væri mér ekkert kerara en að menn komu að heiman ef einhver líkindi væru fyrir samningum um fískikaup. Ennfremur sagði eg honum það í trúnaði, að Ólafur bróðir hefði verið að hugsa um að koma, en hann hefði sjálfur ekki álitnið það tímabært. Hinsvegar hefði komið til mála, að Ólafur kæmi hingað í haust á United Nations General Assembly, og var Cumming mjög hvetjandi þess.

Í lok samtalsins sagðist eg vilja skýra Cumming frá því, að engu líkara væri en þeir minar hefðu heyrst, því í gær síðdegis (föstudag 25.), hefði hringt til mín Major Fraser úr War Department og spurt mig hvort við hefðum físk til sölu til Þýskalands, og hefði eg verið fljótur að segja honum, að svo væri, og ætti eg nú að hitta hann síðdegis þennan dag, laugardag. Cumming var þá fljótur til að segja, að þetta stafaði af því, að hernum væri kunnugt um óskir State Department. Óskaði hann að fylgjast með viðtölum mínum við War Department.

Eg fór svo í gær síðdegis út í Pentagon og hitti þar auk Major Fraser, Colonel Baldwin og ^{Annar} hans herforingja. Þeir sögðu mér, að þeir ættu að kaupa fyrir þýzku þjóðina á hinar sameinuðu her-
^{Sveðjum} ~~stævar~~ Bretlands og Bandaríkjana (for the German population in the combined U.K. and U.S.A. zone) allt að 26,000 tonn af físki á

tímabilinu frá 1. maí til 30. júní, 1947. Ennfremur mundi verða keypt handa Þjóðverjum samtals 85,000 tonn af fiski á tímabilinu frá 1. júlí, 1947 til 30. júní, 1948. Eg sagði þeim strax að þetta væru góðar fregnir, því að Íslendingar væru mest fiskframleiðsluþjóð í heimi og mér væri kunnugt um það, að það væri eindregin ósk State Department, að við yrðum látnir ganga fyrir um viðskipti. Mennt þessir voru ókunnugir fiskisöllumálum og vildu vita um tegundir, verð og magn. Eg sagði þeim, að um þrennt ^{fernt} væri að ræða.

1. Wetsalted codfish. Við gætum þegar í stað sent ein 10,000 tonn, og síðar líklega ein 5,000 tonn, og miðaði eg þar við það, að ársframleiðslan yrði ca. 25,000 tonn, en mér skilst, að það séu þegar 10,000 tonn seld. Væri auðvitað mjög hagkvæmt ef hægt væri að selja 10,000 tonn strax, en ca. 5,000 tonn til Grikklands ef auk þess yrði hægt að selja eitthvað saltfisk magn upp í þau 85,000 tonn, sem kaupa á eftir 1. júlí næstkomandi. Því ef um slíkt yrði að ræða, gætu togararnir aftur farið á saltfiskveiðar. Framleiðsluverðið, sem ríkisstjórnin hefur ábyrgðast framleiðendum væri um 350 dollarar per 1000 kílo f.o.b.

2. Isaþur fiskur, sem togararnir gætu landað í Þýskalandi. Magnið geti verið nær ótakmarkað og verðið væri um 300 dollarar per 1000 kílo s.l.f. Þýskaland. Þetta verð tók eg upp úr skýrslu rússnesku samninganefndarinnar.

3. Frozen Fillets. Magn 10-15,000 tonn, og væri verðið fyrir þessa finu matvöru um 460 dollarar per 1000 kílo f.o.b. Það varð strax augljóst, að þetta verð þótti hátt. Colonel Baldwin sagði, eins og aðrir hafa sagt hér, að þeir yrðu að reyna að fá sem flestar kaloríur fyrir sem minnsta peninga. Miðað við hveiti myndi kalorían af saltfiski vera ca. níu sinnum dýrari. Eg benti enn á ný á það, að skrifað staði, að maðurinn lifði ekki á brauði einu saman, og þeir játuðu því, að Þjóðverjar þyrftu fisk, en þeir yrðu að kaupa hann, þar sem hann væri ódýrastur. Eg sagði þeim þá, að fleiri sjónarmið gætu komið til greina, t. d. hið pólitíska, en

þeir virtust hræddir við að Congress kynni því illa, að Þjóðverjar yrðu aldir á luxus-vöru. Colonel Baldwin spurði, hvort komið gæti til mála, að Þjóðverjum sjálfum yrði gjört að greiða, t. d. 15-20% andvirðisins síðar með eigin framleiðslu vörum til Íslendinga, er þeir yrðu þess megnugir. Eg kvað, að okkur skorti mjög dollara til að geta haldið áfram lífsnauðsynlegum innkaupum hér í Bandaríkjunum, en ef að óhjákvæmilegt yrði að veita einhvern greiðslufrest, þá skyldum við taka það til athugunar. Eg skýrði þeim nú frá sendiför Björn Ólafssonar, og spurði þá hvort þessir samningar mættu halda áfram í Berlin, eða yrðu að fara fram hér í Washington. Þeir sögðu strax, að æskilegt væri að samið yrði hér í Washington að minnsta kosti um fjárhagshliðina, því að þeir hefðu peningana hér, en hins vegar gæti komið til mála, að teknisk atriði og nánara fyrirkomulag afhendingar yrði afgjört í Berlin, og taldi eg það æskilegt. Þeir sögðust nú þegar í stað mundu síma General Clay, yfir-herforingja U.S.A. í Þýskalandi og segja honum frá þessu viðtali, og jafnframt spyrja hann, hvornig hann óskaði samningunum háttað. Þeir sögðust búast við svari seinni hluta þessarar viku, og mundu láta mig vita samstundis, en eg gaf þeim addressu mína í New York. Eg spurði þá einnig hvort ekki kæmi til mála að selja sjálfum Bandaríkjahernum í Þýskalandi fisk til eigin neyzlu og töldu þeir, að það gæti komið til mála, enda þótt hermennirnir væru litlar fisketur. En innkaup til hersins sjálfs færu fram í Frankfurt, og beri að snúa sér til Theater Quartermaster þar. Er því æskilegt, að Björn Ólafsson, eða einhver fari til Frankfurt.

4. Saltsíld til afhendingar næsta haust. Magn ótiltekið. Verð taldi eg um 31 dollara per tunnu f.o.b. Þetta getur mjög komið til mála.

Hvað sem úr þessu verður tel eg samtál þetta, sem stóð í rúmlega eina og hálf klukkustund mjög þýðingarmikið, og talsvert á annan veg og líkleggra en Cumming hafði haldið. Er það auðvitað vanþekkingu hans á aðferðum hersins einni að kenna, því að Cumming yrði engu fegnari en ef við losuðumst við einhvern fisk fyrir að-

gerðir Bandaríkjanna. Eg mun nú hringja til Cumming - í dag er sunnudagur - og skýra hinum frá samtali þessu, þess, að hann viti um allt, sem fram fer, svo að áhugi hans ekki og hann þurfi út af engu að firtast.

Eg fer í nótt til New York til að mæta í fyrramálið á fundi United Nations, og verð eg, eins og eg símaði þér, á Barclay Hotel. Þar getur þú náð til mín, hvort heldur á degi eða nóttu (vona ég!), bæði með símskeyti og eins í síma, og jafnframt mun eg verða í sambandi við War Department, State Department, og að sjálfsögðu stöðugt við sendiráðið. Samkvæmt tilmælum þínum, mun eg geta skroppið til Montreal í lok fundar United Nations, en eg tel rétt að eg sé formaður þeirrar nefndar, svo að Ellingsen þurfi ekki að vera það, og enn fremur gott að geta kontrolerað hann, og það mun eg gjöra með símtölum við þá í Montreal unz eg kem þangað.

Út af öllum þessum bollaleggingum liggur vel á mér, og vona eg, að það sé einnig táp og fjör á þína hlið, þótt kolsvartir erfiðleikar séu oft framundan. Eg mun senda Ólafi samrit þessa bréfs, en sendi þér tvö eintök, þótt þú líklega getir engum sýnt þetta bréf, en úr því skerð þú auðvitað sjálfur.

Agústa biður innilega að heilsa þér og þinni ágætu konu. Lífðu heill.

DANSK AMBASSADE

Fortroligt.

Washington 8.D.C.

Journ.Nr.5.T.13.

Den 16.Juli 1947.

Nr.XV.

USA's Udenrigspolitik paa længere Sigt.
(Fortsættelse til Depeche Nr.XIV af
11.7.1947.

Hr.Udenrigsminister,

Som omtalt i min ærbødige Depeche forleden er der ud-
skaaret forskellige Dele af Hr.George F.Kennans Memorandum til
Udenrigsminister Marshall, inden det offentliggjordes anonymt i
"Foreign Affairs". I nærværende Depeche skal der i Fortrolighed
gives nogle supplerende Oplysninger om U.S.A.s udenrigspolitiske
Linie i Forhold til Rusland.

For at resumere: State Department gaar ud fra, at
Kremlin fuldt og fast tror paa, at de kapitalistiske Lande nød-
vendigvis vil bryde sammen, og Kommunismen før eller senere komme
til Magten. Rusland betragter dette som en Naturlov og mener
derfor at have Tid til at vente, men opretholder for at fremme
Udviklingen et fast, men elastisk Tryk mod Maalet. U.S.A.s Poli-
tik heroverfor er at opretholde et tilsvarende fast og taalmodigt
Modtryk og med Vaagenhed og Behændighed at skifte dette fra det
ene geografiske og politiske Punkt til det andet. Denne Politik
vil styrke Tendenser i Rusland, som haaber man, inden for det næste
10-15 Aar vil medføre det nuværende Magtsystems Sammenbrud.

Baade Rusland og U.S.A. lægger saaledes gensidigt deres
Politik an paa Modstanderens indre Sammenbrud. De russiske Ledere
anser imidlertid efter amerikansk Opfattelse en kommende indre
Omvaltning i U.S.A. som noget sikkert og uafvendeligt, medens
U.S.A. paa sin Side kun regner med et indre Sammenbrud i Rusland
som en Mulighed, men en Mulighed som Hr.Kennan og andre af

Hr.Udenrigsminister Gustav Rasmussen, R.af Dbg., DM.
Udenrigsministeriet
København.

State Department's Ruslands-Eksperter mener ingenlunde er blot teoretisk. Ligesom den russiske Teori om et snarligt økonomisk Sammenbrud i U.S.A. synes mere baseret paa Ønskedrømme end Virkelighed, kan den amerikanske Opfattelse om et politisk Sammenbrud i Rusland formodentlig heller ikke siges at være uinflueret af, hvad man her gerne ser. Naar man fra ledende amerikansk Side hæfter sig saa stærkt ved denne Mulighed, skyldes det dog ikke saa meget, at man regner med, at den har en meget stærk Sandsynlighed for sig som det, at man i disse Kredse i Virkeligheden anser det for den eneste Mulighed for at undgaa en ødelæggende Stormagtskrig; men føler derfor, at man bør gøre sit bedste for at udnytte denne Mulighed, hvad enten den nu er større eller mindre.

I min tidligere Depeche Nr.XIV af 28.Juni f.A. har jeg redegjort for, hvorfor de afgørende militære og udenrigspolitiske Kredse i Washington anser det for givet, at Krigen maa udbryde, senest den Dag Rusland har vist sig i Stand til at fremstille Atombomber i et blot nævneværdigt Antal. Efter disses Opfattelse drejer det sig i dette Tilfælde ikke som ellers ved politiske Forudsigelser om et mere eller mindre skarpsindigt og velovervejet Skøn bygget paa et uoverskueligt Antal af delvis irrationelle og umaadelige Faktorer, men snarere om en paa velkendte Kendsgerninger baseret logisk Deduktion af ligesaa ufejlbarlig Karakter som et matematisk Regnestykke. To Lande, der mistror hinanden, og som begge har nævneværdige Forraad af Atombomber og gensidig er bekendt dermed, vilde ikke turde vente Natten over, inden de angreb. Alle her, der nøje har studeret Spørgsmaalet, er enige heri. At Frygten for Retorsion gensidigt skulde neutralisere de to Forraad af Atombomber, anses for et naivt Haab bygget paa falske Paralleler fra andre frygtelige Massevaaben og en manglende Forstaaelse af Atomvaabnets helt særegne Karakter.

Den Dag, det bliver kendt i Amerika, at Rusland er ved at

have Atomkrig, og den amerikanske Regering begynder at eksercere den civile Befolkning i Sikringsøvelser, udsteder Førstehjælpsanvisninger om radioaktive Forbrændinger og lignende, saaledes at Befolkningen faar en reel Følelse af Faren, vil et Hysteri bryde løs. Panikken i 1938 i New York, da en realistisk Radioudsendelse foregav, at Tropper fra Mars var landet uden for Byen, er sumptomatisk. Den udbredte Opfattelse, at den amerikanske Regering som en demokratisk Regering ikke vil kunne paabegynde en Angrebskrig, fordi den offentlige Mening vil forhindre dette, vil derfor næppe holde Stik, tyværtimod vil den offentlige Mening forlange, at "der göres noget". Iövrigt vil det amerikanske Folk muligvis slet ikke föle det som Angrebskrig mod Rusland. Inden man kommer saa langt, vil Amerika formodentlig have afsluttet en Atomoverenskomst paa Grundlag af Lilienthal-Beruch-Forslaget med Landene uden for russisk Magtomraade. U.S.A. vil ligesom disse andre Lande underkaste sig international Inspektion; men samtidig vil det blive bestemt i Overenskomsten, eller U.S.A. vil erkläre, at et Land, der forsöger at fremstille Atombomber, enten det har underskrevet Overenskomsten eller ikke, ipso facto vil blive betragtet som Angriber, og at et hvilket som helst Lands Nægten at give Adgang til de internationale Inspektörer efter Omständighederne vil kunne betragtes som et Bevis for, at det fremstiller Atombomber.

Der er efter den herskende Opfattelse i de snævre Kredse, der fastlægger Amerikas Udenrigspolitik, kun tre Muligheder for at undgaa en Atomkrig med Rusland, nemlig:

1. At det viser, at Rusland ikke kan producere Atombomber.

Denne Mulighed tör man fra amerikansk Side ikke regne med; men man indrömmer, at det i og for sig er en Mulighed, ikke fordi Atombombens Hemmelighed kan bevares, heller ikke fordi Ruslands Atomvidenskabsmænd ikke er dygtige nok. Det er derimod en lille

Smule tvivlsomt, om det har tilstrækkeligt mange dygtige Teknikere. Under alle Omstændigheder vil det være et stort Handicap for Ruslands Genopbygning og for Udviklingen af andre militære Magtmidler at skulle anvende ikke alene kæmpemæssige elektriske Kraftmængder, men navnlig saa mange dygtige Teknikere og Videnskabsmænd paa Atomprojektet. Som sagt U.S.A. tør ikke regne med denne Mulighed. Man haaber imidlertid, at den voldsomme Anstrengelse, som Atombombens Produktion indebærer, vil betyde, at Rusland ikke vil sætte fuld Kraft paa Produktionen, og at der derfor vil gaa saa mange flere Aar, inden den første Bombe er færdig og saaledes være saa meget bedre Chancer for, at det russiske Styre i Mellemtiden bryder sammen. Om ikke andet, haaber man, at selve Kraftanspændelsen, som vil betyde yderligere Udsættelse af Opfyldelsen af de russiske Forbrugeres Behov, vil være en yderligere bidragende Faktor til et saadant eventuelt Sammenbrud.

2. At Rusland vil acceptere en Atomoverenskomst indeholdende effektiv international Kontrol.

Dette anses for ret usandsynligt, mange vil sige umuligt, idet Rusland efter State Department's Opfattelse, jfr. Hr. Kennan's Memorandum, allerede ifølge sin Ideologi ikke kan acceptere et saadant intimt Samarbejde med kapitalistiske Stater, rent bortset fra, at det er utænkeligt, at Rusland vil give internationale Inspektører uhindret Adgang til sit Territorium. Tilbage bliver derfor i Virkeligheden kun den tredje Mulighed, som er den, de Forenede Stater efter Udenrigsminister Marshall's Raadgiveres Opfattelse maa spille paa, hvad enten den er større eller mindre:

3. At det russiske Styre vil bryde sammen indefra, og at de nye Magthavere vil indse, at det ogsaa er i Ruslands Interesse at acceptere effektiv international Atomkontrol.

Man kan stadig høre den Opfattelse udtrykt af Taxachauffører og andre jævne bramfri Folk, at U.S.A. skulde smide et Par Atom-

bomber og blive færdige med dette russiske Vrövl, og en lignende, om ikke saa groft udtrykt Opfattelse höres ofte fremsat af Folk der har betydelige Stillinger i Administrationen, navnlig selvsagt af militære. Heldigvis synes det imidlertid, at de ledende saavel i de militære Ministerier som i Stats Departement ikke alene har en moralsk Afsky over for en saadan barbarisk Fremgangsmaade, men at de, ligesom tanksomme amerikanske Kredse i og uden for Kongressen, ogsaa er klar over, at ikke alle Problemer kan löses med Magt. U.S.A. har nu tilstrækkelig Atombomber til, om det vilde, at ud-slette alle større russiske Byer; men hvad skulde man derefter stille op med Rusland? Besættelsen af Tyskland og Japan har vist, at Problemerne først begynder, naar Fjenden er slaaet. En Atomkrig mod Rusland vilde hurtigt kunne tilintetgöre det russiske Styre, men vilde, navnlig hvis Angrebet virkede uprovokeret, samtidig have en Tendens ikke alene til at skabe en almindelig Antipati mod Amerika for dets Brutalitet, men ligefrem til at styrke Kommunismen Verden over. Mennesket har Sympati for "the underdog". Ikke mindst vilde Kommunismen kunne faa forbedret Grobund i U.S.A., hvis af saa mange Nationaliteter og Racer sammensatte Befolkningselementer ikke længere vilde sammensmeltes af Faren udefra. For at tage et Eksempel: Efterkrigstidens Strejker i U.S.A. har været alvorlige nok; men det har dog til en vis Grad været muligt for Regeringen at brem-sedem, fordi Frygten for Rusland fik Følket til at slutte op bag den.

Ifölge den her refererede Opfattelse er Kommunismen og ikke Rusland den egentlige Fjende; men denne sandelige Fjende kan kun slaas ved, at dens Teorier modbevises af et indefra kommende Sammenbrud i Rusland. Allerede af denne Grund findes det af yderste Vigtighed at undgaa en Atomkrig; men man frygter, at dette ikke vil være muligt.

Det er selvsagt umuligt at forudsige, hvornaar Rusland vil have Atombomben; men man regner med, at der er overvejende Sandgynlighed for, at dette vil ske inden for de næste 5-10 Aar. Det kan

nappe blive meget hurtigere; men man haaber paa den anden Side paa, at det snarere vil tage lidt længere, og at der inden da inden for de næste 10-15 Aar, som Hr. Kennan nævner, vil finde et Sammenbrud Sted i Rusland. Dette er imidlertid kun et Haab og man regner i og for sig med, at det sandsynligste er, at vi vil have en Krig over Atombomben inden for de næste 5-10 Aar, uanset om det iøvrigt lykkes at udløse og klare de mange andre Spændinger, Konfliktsituationer og Kriser, som inden da vil opstaa mellem de to Lande.

At U.S.A. meget hurtigt reelt set vil vinde en saadan Krig, tvivler man ikke paa. En Ödelæggelse af de russiske Byer maa jo imidlertid følges op med en langvarig, kostbar og maaske temmelig blodig Besættelse af Rusland. At der vil blive tilföjet de Forenede Stater i geografisk Forstand nogen større direkte Skade, venter man ikke. Den eneste Fare-som man imidlertid ikke synes at anse for særlig betydelig - er, at Rusland i Hemmelighed vil kunne producere et nævneværdigt Antal Atombomber, inden U.S.A. bliver klar over, at Rusland er kommet saa vidt. I al Fald saa længe Rusland ikke selv har Atombomben, vil det selvsagt være umuligt for Rusland at invadere U.S.A. eller blot at erobre og sætte sig fast i fremskudte amerikanske Baser, f. Eks. i Canada. Rent bortset fra de Forsyningsvanskeligheder, en saadan af russiske Styrker erobret Base vilde have paa Grund af Mangelen paa en russisk Flaade, vilde Basen selvsagt kunne udslættes ved Hjælp af en enkelt amerikansk Atombombe.

Selvom der aabenbart er gjort betydeligere Fremskridt paa begge Sider end Offentligheden bekendt med Hensyn til raketdrevne Projektiler etc., regner man med, at det vil tage adskillige Aar, för saadanne Projektiler kan fremstilles i et stort Antal med tilstrækkelig stor Træfsikkerhed paa lange Afstande til, at de vilde kunne foraarsage amerikanske Storbyer nogen virkelig betydelig

Skade, selvom de kunde være temmelig ubehagelige. Det er imidlertid klart, at Militæret, der har Ansvaret for Landets Sikkerhed, maa arbejde paa langt Sigt og ikke tør lade selv den mindste Risiko aaben og ikke kynisk kan sige, at militært set spiller det i Virkeligheden ingen Rolle, om nogle faa Tusind Amerikanere skulde blive dræbt af ineffektive Raketbomber. Man søger derfor at strække Forposterne frem mod Nord, Nordøst og Nordvest, til Dels af Forsvarshensyn.

Det er dog ingen Hemmelighed, at en saa langt fremskudt Base som Okinawa bevares, for at man derfra kan dække Sibirien med Atombomber. Lufthavnen ved Fairbanks i Alaska bliver for Tiden stærkt udvidet, saaledes at den kan tage de store Bombemaskiner, der er nødvendige eller i alt Fald hensigtsmæssige ved Transporten af Atombomber; Presserapporter hævder, at Lufthavnen kun kan tage ganske enkelte af disse ad Gangen og for saa vidt ikke er anlagt som Bombardementsbase i Almindelighed, men specielt som Atombombibase. At selve de Forenede Staters geografiske Omraade foreløbig betragtes som temmelig sikkert, blev illustreret for nylig under Staahejen omkring de "flyvende Tallerkner", der henledte Opmærksomheden paa, at de Forenede Staters eget Territorium paa ingen Maade var dækket ved Radarstationer. Alt i alt ligger det egentlige U.S.A. temmelig ubeskyttet hen, forsaavidt angaar Forsvarsmidler inden for selve Omraadet.

Ansvarsbevidste Folk er mere bekymrede for Europas Skæbne under en kommende Krig. Det indrømmes af militære Kredse, næsten offentligt, at de engelske og amerikanske Styrker paa Kontinentet næppe vil kunne holde de russiske Styrker tilbage blot faa Uger. Den franske Hær er relativt set stadig svag, rent bortset fra, at man i givet Fald forventer en indre Splittelse og "femte Kolonne"-Virksomhed i Frankrig, som vilde bringe Landet i Opløsning. Dette betyder imidlertid ingenlunde, at man anser det for givet, at Rusland vil besætte hele Kontinentet. Maaske vil Kremlin føle, at Forbindelseslinierne bliver for lange, maaske vil de russiske Storbyer

blive udslettet saa hurtigt, at Fremrykningen ikke kan koordineres eller de russiske Hære demoraliseres. Om det ene eller det andet Land i Europa bliver besat, vil derfor kunne bero paa dets geografiske Beliggenhed, strategiske Betydning, dets militære Beredskab og Vaagenhed, dets diplomatiske Dygtighed, den relative Sympati eller Antipati, det har i Moskva, samt desuden af mange irrationelle Faktorer, der kan samles under Betegnelsen Held eller Uheld. Selvom alle større russiske Byer ødelægges eller rettere sagt udslettes inden for de første Par Uger eller hurtigere, er det klart, at Krigen vilde kunne medføre store fornyede Ødelæggelser ogsaa i Europa af et saadant Omfang, at det maaske blev umuligt at bringe Europa faa Fode igen. Dette vil efter de paagældendes Opfattelse kunne give Anledning til et Kaos, der vil skabe Grobund for Kommunismen med Smittefare for U.S.A. og maaske navnlig Sydamerika.

Ovenstaaende Referat af Amerikas Udenrigspolitik og de Tanker, der gør sig gældende i snævre, afgørende udenrigspolitiske og militære Kredse, synes at modbevise Teorien om, at Optimismen er et amerikansk Nationaltræk. Man frygter den Krig, som man ikke mener at have noget Haab om at undgaa, mest af alt fordi man ikke ved, hvad man skal stille op med Sejren.

Paa lidt længere Sigt er man imidlertid for saa vidt optimistisk. Ansvarsbevidste Amerikanere synes ganske vist lidt svimle ved Tanken om en "Pax Americana". De tvivler imidlertid ikke om, at Amerika har Visdom nok til at lade en saadan fremtræde i al Fald i Formen som et Verdensforbund eller en Verdensstat. Enten det vil være nødvendigt først at have en Krig eller ikke, vil Atombomben ubønhørligt kræve gennemført en indgribende, international Kontrol, som vil underminere Suverenitetsbegrebet. De amerikanske Kredse, der planlægger paa længere Sigt, gaar ud fra, nærmest som en Selvfølgelighed, at vi i Løbet af en Generation vil have noget i Ret-

ning af en Verdensstat, hvad enten man arbejder derfor eller derimod.

Jeg har den Ære at forblive

med den mest udmærkede Højagtelse,

Hr. Udenrigsministerens ærbødige

sign. Povl Bang-Jensen.

Følgende tekst er meget svagt synlig og kan være en del af et tidligere brev eller en anden dokumentation. Den omhandler muligvis diplomatiske forhold og refererer til "offentliggjorte" dokumenter.

Den næste afsnit af svaret omhandler en anden sag, hvor der nævnes "Kongens Brev" og "den kongelige Højhed". Det ser ud til at være en fortælling om en diplomatisk situation eller en hændelse, som har været genstand for offentlig debat eller undersøgelse.

Den tredje og sidste hovedafsnit af svaret omhandler en tredje sag, hvor der nævnes "den kongelige Højhed" og "den kongelige Brev". Det ser ud til at være en fortsættelse af den tidligere fortælling eller en anden diplomatisk rapport.

Den sidste linje af svaret omhandler en afsluttende bemærkning eller en henvisning til yderligere dokumentation.

LEGATION OF ICELAND
WASHINGTON 6. D. C.

21st July, 1947.

Goði vinur,

The last time we met, I explained to you that occasionally I would write private letters to you in English.

Enclosed there is a copy of a letter to Magnus Sigurðsson, which is mostly self-explanatory. I was very happy to be able to secure this overdraft for the Bank, which in fact amounts to four million dollars. This should ease the situation during the summer months. Although I cabled this result to M.S. on July 14th, I have not heard a word from him, so I imagine he is on vacation. I am therefore sending another copy of my letter to the Bank so that further delay can be avoided.

Regarding the copy sent you, I see no reason why you should not have it filed in the Foreign Ministry, but that is for you to decide.

I am also enclosing a copy of a telegram from the United Nations with the provisional agenda for the General Assembly which will convene at Flushing Meadow on the 16th of September.

Going through the agenda, I have found the following items which are likely to be of a political nature:

Item 19 - Relations of Members United Nations with Spain: Our position there is clear. We told U.N. during the last Assembly that we had no diplomatic relations with Spain and that we did not intend to establish same. This promise we have kept. Very likely the Communist elements will present a resolution about economic sanction against Spain and presumably we will maintain the same position as last time that such resolutions are useless unless all nations pledge themselves to respect it. It is evident that Argentina will not give such a pledge and you remember what Sir

Hartley Shawcross said in the Political Committee -- that England had to trade with Spain.

Item 20 - Treatment of Indians in Union South Africa:

Our attitude in this case will be dependent on the statement given by the South African Government and therefore it is impossible to decide on any line at this stage.

Items 21, 22 and 23 - Palestine: In this case our attitude will be guided by the findings and recommendations of the Special Committee of Enquiry which is to report before September 1st.

Item 24 - Veto: Now it is Argentina that wants to have the veto abolished and call a special conference under 109 of the Charter for that purpose. It is my opinion that the veto has to be maintained if we are to keep the Russians inside the United Nations but possibly this question will be solved without any action on the part of a United Nations Conference, as if things continue to develop in the same way as hereto, it strikes me as extremely doubtful how long the Russians will continue to be members of the United Nations. You hear rumours here that the Russian line is that Gromyko shall be the utmost obstructionist in every case and then Molotov will come for the General Assembly and there seek some opportunity to declare their breach with the United Nations. This, time will show.

Items 25, 27 and 34 - Elections: Three members are to be elected to the Security Council. I do not expect anyone will think of us for that post and most likely the new members will have been decided on by the big powers behind the curtains before the Assembly convenes. Nor do I think that we have any chance of being elected to the Trusteeship Council or to the Economic and Social Council, where six members are to be elected. Norway is now a member and I understand that they will withdraw in favour of either Sweden or Denmark and that will fill the seat intended

for Northern Europe.

Some day our turn may come to have a representative on one of these Councils but it is my opinion that we should show no eagerness to share the responsibilities involved.

You know as well as I how difficult it is to give any specific instructions to the representatives sent to the General Assembly as proposals and resolutions are changed during discussions and from minute to minute. Therefore, the representatives themselves have to decide on the spot, but it would be useful for the delegation which comes to know about the general line to be followed.

I was pleased to see that you decided on participating in the European Conference in Paris. There was nothing else for us to do. I understand Pétur represented us and I wonder if there was anyone else.

With reference to Dr. Edward C. Acheson's mission, I understand that he is also investigating the possibilities of having the northern countries of Europe join Britain and the United States in supplying Western Germany with food, mainly fish, on a deferred payment basis. At a Press Conference in Berlin Dr. Acheson said: "The northern countries under this scheme would get paid when and if exports from the Anglo-American occupation zones exceed imports, just as Britain and America will."

Now we have already clearly stated that it is impossible for us to accept such payments, which will likely never result in anything. But I understand that the State Department is under great political pressure from the Republicans to have the small countries agree to such a plan and former President Herbert Hoover is the staunchest spokesman for this idea.

I am most anxious to receive news about the herring catches during the last week and I hope that we shall not be disappointed again.

I am also greatly interested to know if Jón Kjartansson was successful, about which I am doubtful, since I have received no cable.

It is now almost a month since we have received any newspapers from Iceland, which is extremely strange, considering that there are three planes a week from Keflavik. I wish you would tell the boys in the Foreign Ministry that this is most inconvenient.

*Nona að fá línu frá þér við
Aðkiferi. Ekki fleira að síni.
Bestu kvæður,
þinn einlægur
Thor*

UNITED NATIONS • NATIONS UNIES

CONFERENCE AND GENERAL SERVICES
CABLE AND WIRELESS SECTION

Services généraux et des Conférences
Section télégraphique et télégraphique sans fil

OUTGOING SAVINGRAM

BREVIGRAMME DEPART

18 JULY 47

ICELANDIC LEGATION,
909 SIXTEENTH STREET,
WASHINGTON 6, DC

2 KINDLY BRING FOLLOWING TO ATTENTION YOUR GOVERNMENT:

BEGINS:

HAVE HONOUR INFORM YOU SECOND REGULAR SESSION GENERALASSEMBLY WILL
CONVENE FLUSHING MEADOW 11 A.M. 16 SEPTEMBER 1947 AND TO TRANSMIT FOL-
LOWING PROVISIONAL AGENDA IN ACCORDANCE RULE 11 PROVISIONAL RULES PRO-
CEDURE. ANNOTATED AGENDA DOCUMENT A/329 BEING DISTRIBUTED THROUGH
USUAL CHANNELS.

- 1 OPENING OF SESSION BY CHAIRMAN BRAZILIAN DELEGATION
- 2 APPOINTMENT CREDENTIALS COMMITTEE
- 3 ELECTION OF PRESIDENT
- 4 CONSTITUTION OF MAIN COMMITTEES AND ELECTION OFFICERS
- 5 ELECTION OF VICEPRESIDENTS
- 6 NOTIFICATION BY SECRETARYGENERAL UNDER ARTICLE 12 PARAGRAPH 2
OF CHARTER
- 7 ADOPTION OF AGENDA
- 8 OPENING GENERAL DEBATE
- 9 REPORT OF SECRETARYGENERAL ON WORK OF ORGANIZATION
- 10 REPORT SECURITY COUNCIL
- 11 REPORT ECONOMIC SOCIAL COUNCIL
- 12 REPORT TRUSTEESHIP COUNCIL

P 1

INFORMATION COPY ONLY

Copie du brévigramme original

... such resolutions are useless unless all
nations pledge themselves to respect it. It is evident that
Argentina will not give such a pledge and you remember what Sir

UNITED NATIONS • NATIONS UNIES

CONFERENCE AND GENERAL SERVICES
CABLE AND WIRELESS SECTION

Services généraux et des Conférences
Section télégraphique et télégraphique sans fil

OUTGOING SAVINGRAM

BREVIGRAMME DEPART

- 13 REPORTS SPECIALIZED AGENCIES
- 14 HEADQUARTERS UNITEDNATIONS: REPORT OF SECRETARYGENERAL
- 15 AGREEMENT BETWEEN UNITEDNATIONS AND USA REGARDING HEADQUARTERS UNITEDNATIONS: REPORT OF SECRETARYGENERAL
- 16 PROCEDURES AND ORGANIZATION OF GENERALASSEMBLY (A) REPORT OF COMMITTEE ON PROCEDURES AND ORGANIZATION (B) SIMULTANEOUS INTERPRETATION: REPORT OF SECRETARYGENERAL
- 17 RULES GOVERNING ADMISSION NEW MEMBERS: REPORTS OF COMMITTEE OF GENERALASSEMBLY AND OF SECURITYCOUNCIL
- 18 ADMISSION NEW MEMBERS (IF RECOMMENDATIONS RECEIVED FROM SECURITYCOUNCIL)
- 19 RELATIONS OF MEMBERS UNITEDNATIONS WITH SPAIN
- 20 TREATMENT OF INDIANS IN UNION SOUTH AFRICA
- 21 QUESTION OF PALESTINE: ITEM SUBMITTED BY UNITEDKINGDOM
- 22 REPORT OF SPECIAL COMMITTEE ON PALESTINE
- 23 TERMINATION MANDATE OVER PALESTINE AND RECOGNITION ITS INDEPENDENCE AS ONE STATE: ITEM SUBMITTED BY SAUDIARABIA AND BY IRAQ
- 24 CONVOCATION OF GENERAL CONFERENCE UNDER ARTICLE 109 OF CHARTER TO ABOLISH PRIVILEGE OF THE VETO: ITEM SUBMITTED BY ARGENTINA
- 25 ELECTION THREE NONPERMANENT MEMBERS SECURITYCOUNCIL
- 26 CONSIDERATION PROPOSED NEW TRUSTEESHIP AGREEMENTS IF ANY
- 27 ELECTION ADDITIONAL MEMBERS TRUSTEESHIP COUNCIL
- 28 INFORMATION FROM NONSELFGOVERNING TERRITORIES (A) SUMMARY AND ANALYSIS INFORMATION TRANSMITTED UNDER ARTICLE 73E OF CHARTER: REPORT OF SECRETARYGENERAL (B) INFORMATION TRANSMITTED UNDER ARTICLE 73E: REPORT

P 2

INFORMATION COPY ONLY

Copie du brévigramme original

... that such resolutions are useless unless all nations pledge themselves to respect it. It is evident that Argentina will not give such a pledge and you remember what Sir

UNITED NATIONS • NATIONS UNIES

CONFERENCE AND GENERAL SERVICES
CABLE AND WIRELESS SECTION

Services généraux et des Conférences
Section télégraphique et télégraphique sans fil

OUTGOING SAVINGRAM
OF ADHOC COMMITTEE

BREVIGRAMME DEPART

29 INTERNATIONAL CHILDRENS EMERGENCY FUND: (A) REPORT ECONOMIC
SOCIAL COUNCIL (B) ANNUAL AUDIT ACCOUNTS OF FUND SUBMITTED BY SECRETARY-
GENERAL

30 DRAFT CONVENTION GENOCIDE: REPORT OF ECONOMIC SOCIAL COUNCIL

31 TELECOMMUNICATIONS: REPORT OF SECRETARYGENERAL

32 PROPOSAL TO INCREASE MEMBERSHIP OF ECONOMIC SOCIAL COUNCIL TO
TWENTYFOUR: ITEM SUBMITTED BY ARGENTINA

33 ELECTION SIX MEMBERS ECONOMIC SOCIAL COUNCIL

34 PROGRESSIVE DEVELOPMENT INTERNATIONAL LAW AND ITS EVENTUAL
CODIFICATION: REPORT OF COMMITTEE ON PROGRESSIVE DEVELOPMENT INTER-
NATIONAL LAW AND ITS CODIFICATION

35 PLANS FOR FORMULATION PRINCIPLES NURNBERG CHARTER: REPORT COM-
MITTEE PROGRESSIVE DEVELOPMENT INTERNATIONAL LAW AND ITS CODIFICATION

36 DRAFT DECLARATION RIGHTS AND DUTIES OF STATES PROPOSED BY PANAMA:
REPORT COMMITTEE PROGRESSIVE DEVELOPMENT INTERNATIONAL LAW AND ITS
CODIFICATION

37 COORDINATION PRIVILEGES IMMUNITIES OF UNITEDNATIONS AND OF
SPECIALIZED AGENCIES: REPORT OF SECRETARYGENERAL

38 INSTALLATION ASSISTANT SECRETARYGENERAL ADMINISTRATIVE FINANCIAL
SERVICES

39 FINANCIAL ADMINISTRATION UNITEDNATIONS (A) BUDGET OF ORGANIZA-
TION FOR 1947 (B) BUDGET ESTIMATES FOR 1948 (C) REPORT ADVISORY COM-
MITTEE ADMINISTRATIVE AND BUDGETARY QUESTIONS (D) REPORT COMMITTEE ON
CONTRIBUTIONS (E) REPORT BOARD OF AUDITORS (F) BUDGETARY AND FINAN-

P 3

INFORMATION COPY ONLY

Copie du brévigramme original

... as last time that such resolutions are useless unless all
nations pledge themselves to respect it. It is evident that
Argentina will not give such a pledge and you remember what Sir

UNITED NATIONS • NATIONS UNIES

CONFERENCE AND GENERAL SERVICES
CABLE AND WIRELESS SECTION

Services généraux et des Conférences
Section télégraphique et télégraphique sans fil

OUTGOING SAVINGRAM

BREVIGRAMME DEPART

CIAL RELATIONSHIPS WITH SPECIALIZED AGENCIES: REPORT OF SECRETARY-
GENERAL (G) ADOPTION PERMANENT FINANCIAL REGULATIONS: REPORT ADVISORY
COMMITTEE

40 APPOINTMENTS TO FILL VACANCIES IN MEMBERSHIPS SUBSIDIARY BODIES
GENERALASSEMBLY (A) ADVISORY COMMITTEE ADMINISTRATIVE AND BUDGETARY
QUESTIONS (B) COMMITTEE ON CONTRIBUTIONS (C) BOARD OF AUDITORS 41
ORGANIZATIONAL AND ADMINISTRATIVE MATTERS (A) UNITEDNATIONS JOINT
STAFF PENSION SCHEME: REPORT OF UNITEDNATIONS STAFF BENEFIT COMMITTEE
(B) UNITEDNATIONS JOINT STAFF PENSION SCHEME. APPOINTMENT OF INVEST-
MENTS COMMITTEE: REPORT OF SECRETARYGENERAL (C) UNITEDNATIONS FLAG:
ITEM SUBMITTED BY SECRETARYGENERAL

42 CHARTER DAY AND UNITEDNATIONS PEACE DAY: ITEM SUBMITTED BY
SECRETARYGENERAL

43 ORGANIZATION OF UNITEDNATIONS POSTAL SERVICE: ITEM SUBMITTED BY
ARGENTINA.

ENDS

ADRIAN PELT ACTING SECRETARYGENERAL

BRT 18 JULY 47 1702. EDT

P 4

INFORMATION COPY ONLY

Copie du brévigramme original

position as last time that such resolutions are useless unless all
nations pledge themselves to respect it. It is evident that
Argentina will not give such a pledge and you remember what Sir

LEGATION OF ICELAND
WASHINGTON 6. D. C.

Godvinur,

24th July, 1947.

Hugh Cumming and his wife came to say good-bye to us yesterday as they are sailing from New York on the Gripsholm on the 28th of July. They have been extremely busy saying good-bye to their many friends here and, therefore, I had to give up the idea of arranging any farewell party for them.

I gathered from Cumming that Dreyfus will return to the U.S. about the end of August, whereas Mr. Matthews, the new Minister to Sweden, will not go there until November, so Hugh will be in charge of the Legation shortly after his arrival in Stockholm.

It has now been decided that the Legation will be raised to an Embassy and that Eriksson, the Swedish Minister to Washington, will become an Ambassador. Then all the three Scandinavian countries will have their Ambassadors in Washington. I have told them that Iceland has no intention of raising their Legation to an Embassy as it has now become much more exclusive to be a Minister rather than an Ambassador in Washington, where practically everyone is an Ambassador. But seriously speaking, this situation is becoming a little embarrassing here in Washington, particularly as so many people think that a minister means a clergyman. I am frequently in receipt of letters addressed to The Reverend Thor Thors.

It is my opinion that very soon a general rule will be fixed for diplomats all over the world, and most likely every Chief of a Mission will be called an Ambassador to avoid confusion. The old rule that only the big powers could have Ambassadors has completely vanished decades ago.

Now as regards Mr. Dreyfus, he is to get a post as an Ambassador in either South or Central America and it was contemplated that he should hold such a post for about one year before resigning, but now he says he will only be one month on a new post before entering private life. It seems to be his idea that he wants to resign as an Ambassador.

I asked Cumming what their intentions were about appointing a Minister to Reykjavik but he repeated what I have already explained to you, that they have been delaying this appointment in order to give Trimble a chance, although now it is my understanding that a Minister will be appointed before the end of this year. So far they do not seem to have any idea who it will be but they expect it will be a career man.

They are now planning to build a big Legation in Reykjavik on the spot they have already bought there at Tjörninn, and an architect in New York is working on it. This architect is continuously employed by the U.S. Government. However, there may be a chance that Keally will get the job. It seems to be their idea to have the building in Reykjavik a kind of combination of Bessastaðir and State Department here in Washington. Anyway, I hope they will construct a beautiful building.

It appears to be very strongly on Cumming's mind that he is sooner or later (I should say soon) going to Iceland as American Minister there. He truly likes our country and the people and he was repeatedly telling me that his interest in Iceland will always continue.

I thought it might interest you to have this private report.

I am enclosing a bulletin from the Spanish Information Bureau (anti-Franco) containing a speech by Lord Templewood, the

former Sir Samuel Hoard, British Ambassador in Spain from 1940 to 1945. No doubt he is against Franco but his proposals seem to be vague.

Truman has now appointed delegates to the U.N. Assembly and they are Warren R. Austin, Mrs. Roosevelt, Hershel V. Johnson and John Foster Dulles (Republican Foreign Affairs Adviser). It is expected that Secretary of State Marshall will head the Delegation, although he will not attend the Assembly continuously. You will note that neither Senator Vandenberg nor Senator Connally will be delegates, which I understand is on account of their own free choice. Now that the elections are approaching and the Presidential nomination will be decided next June, Vandenberg probably does not desire to become too much involved in the United Nations business.

It is my opinion that it is very important that we appoint able and efficient men to become our consuls in Brazil. We have already found a good man in Sao Paulo, namely Mr. Finn B. Arneson, but we have had no success in Rio de Janeiro, which is the most important post. I have already offered this position to two gentlemen whom I know personally, Mr. A.J. Hollevik and Mr. S. Bartholdy, who both refused as they state they are too old to assume new duties. At the moment I know of no one I could think of offering the post. Therefore, it has occurred to me that the only solution may be that I make a quick trip to Rio and find somebody on the spot. It takes two days to fly each way and it would be sufficient for me to have about six days in Rio and Sao Paulo, so we can calculate on some ten days. The return fare is about \$800.00 so the whole trip would cost from \$1,000.00 to \$1,100.00. I could make it during the end of August or the beginning of September. I wish to get this matter off my mind and I am afraid this will be the only way to solve the problem.

I would like to have your opinion about this by cable after you have received a formal letter to the Ministry, which I am writing today.

I am planning to make a short trip to Boston and Philadelphia to find Consuls there and then only Mexico will remain in order to establish completely our representation in this hemisphere. As you know, I am waiting to nominate an Icelandic consul in Montreal until after my nomination as Minister to Ottawa.

I am sending you a clipping from today's Washington Post, where you will see that our mutual friend, Mr. Krasilnikov, has had a tough time in the Membership Committee of the Security Council.

Sendi einfremur skenti frá U. N.
Verðum til kynna okkar fulltrúa fyrir 1. sept.
EKK. meira að sinni.

Altaf blessaður,

þinn línl.

Thor

SPANISH INFORMATION

35 WEST 53RD STREET

NEW YORK 19, N.Y.

CIRCLE 5-5214

LORD TEMPLEWOOD CALLS FOR SANCTIONS AGAINST FRANCO

The speech from which the following text is taken was made by Lord Templewood on a program of the B.B.C.

"SPAIN AND ITS PROBLEMS"

by *The Rt. Hon. Viscount Templewood, G.C.S.I., C.B.E.*

Thursday, 19th June, 1947: 7.40 - 8.00 p.m. THIRD PROGRAMME, London

ANNOUNCER:

This is the BBC Third Programme. This evening Lord Templewood, who as Sir Samuel Hoard, was Ambassador in Spain from 1940 - 1945, is discussing "Spain and its Problems". Lord Templewood . . .

LORD TEMPLEWOOD:

Violent controversies have blazed over Spain for many years. Fears, hopes, loyalties and hatreds have been profoundly stirred. How foolhardy then for me to put my hand back into the fire, when once I had pulled it out at the end of my Spanish mission.

And yet I cannot resist. The strange charm of Spain is not to be exercised. Its spell persists. When I think of the woods and rivers of Biscaya and Navarre, the historic cities and blue bays of Catalonia, the orange blossom of Valencia, the olive groves of Andalusia, and the skies and plains of Castille, "triste y espaciosa" in the words of Fray Luis de Leon; when I remember the long roll of famous Spanish men and women, Hadrian, Trajan, St. Dominio, St. Theresa, Cervantes, Lope de Vega, Velasquez, Goya, and the great discoverers of the Siglo de Oro, I am irresistibly drawn back into the toils of this enchanting land.

I cannot bear to think that a country so beautiful and a people so talented should remain isolated from the world of western Europe. We need Spain and Spain needs us.

What a tragedy that the survival of a military dictatorship alone prevents our two peoples joining together in the crusade for the moral and economic recovery of Europe!

Spain has greatly suffered. Sometimes, her troubles have been due to the exaggerated individualism of the people - almost every Spaniard has a streak of anarchism in his composition. More often, they have been the result of misgovernment and the mistaken policy of looking back to central Europe rather than forward to the Atlantic and the West. Whether this be so or not, the fact remains that the Spanish people have tried every conceivable form of government from the extreme right to the extreme left, and have found them all wanting except the liberal regime that immediately followed the restoration of Alfonso XII in 1874. In the nineteenth Century there were thirteen separate constitutions.

In the twenty-five years of the reign of Isabella II there were no less than eighteen military coups d'etat.

.....

INFORMATION COPY ONLY

Copie du brévigramme original

... the fact that only the big powers could have Ambassadors has completely vanished decades ago.

What wonder that these upheavals have left in Spanish minds a profound feeling of doubt and disillusion about all forms of government? What wonder that they have strengthened the inherent difficulty of finding a free and stable government for the future? Worse still, the Franco dictatorship, by suppressing freedom of discussion and preventing the development of political experience, has made it almost impossible for satisfactory preparations to be made for a new regime.

Spain is in fact suffering from one of the most serious evils of a dictatorship - the elimination of political experience. Have we not seen in Italy and Germany how difficult it is to find men of experience and ability to carry on the task of government after a long period of dictatorship? When we consider the Spanish future we must take this fact into constant account.

Equally also its two reactions, first, that the longer the Franco regime continues, the more difficult it will be to find a competent government to take its place, and second, that we shall need to show the most sympathetic patience with the Spanish people if, after their long exclusion from constitutional liberties, they make mistakes when once again they govern themselves. As things are, their future looks very black. Franco is well entrenched. It is increasingly difficult to destroy a totalitarian machine. Give a Fuhrer, or a Duce, or a Caudillo, the police, the Army, the press and the prisons, and there is little or no chance for the ordinary citizen to have any real influence in his country. In Spain, there are two additional weapons in Franco's hand, the fear of a civil war and the horror of communism. Franco and the Falange are, of course, making the most of their opportunity. You will see that I still speak of the Falange, for although it is no longer the fashion for its members to parade in the streets in blue shirt, it is still the Falangistas who are holding the key posts in the internal administration of the country.

The official propaganda is on three lines. First, Franco stands between Spain and another civil war. When Franco adopts this pose, I cannot help remembering what the most despicable of Spanish Kings, Ferdinand VII, said in simpler language: "Spain is a bottle of beer. I am the cork. If they take away the cork, the bottle will bubble over."

I am myself convinced that the longer Franco remains in power, the more certain in the future is a civil war, with all its European complications and consequences. Franco's regime stereotypes Spanish divisions. It prevents the reconciliation of former enemies. In creating the dilemma of Fascism or Communism, it forces extreme positions upon the people, and ruthlessly eliminates the moderate opinion that is so urgently needed to keep the country steady and peaceful.

Franco, therefore, is provoking and not preventing another civil war. He is stimulating and not stopping communism. No one would be more sorry to see him go than many communists, foreign and Spanish, who clearly realize how invaluable he is to them in preventing the evolution of a central anti-communist bloc.

Secondly, Franco is claiming that whatever Mr. Bevin may say, he is on very good terms with the British Government, and that neither we nor the Americans really wish to see him go, as we need his military help in the war that is about to begin between us and Russia. You and I may smile at the naive effrontery of this claim. It is a repetition of what he wrote in an amazing letter to Mr. Churchill in October, 1944. I should have hoped that the very stiff answer that he then received would have finally disposed of the idea that we required his assistance. But whether or not he really believes that we need him, he finds it very useful to spread the idea in Spanish minds.

Moreover, we ourselves sometimes, and no doubt unintentionally, give him useful material for his propaganda. Only recently, for example, at the moment when he was meditating on his so-called Law of Succession, and presumably thinking of his eventual retirement, we made a Trade Agreement with him, that whilst it was undoubtedly helpful to both countries, was ill-timed, and gave him the impression that he was more firmly established than ever.

.....

The success of this propaganda makes it incumbent upon the Americans and ourselves to convince the Spanish people that, so far from desiring Franco's friendship, we wish to see the end of his regime as quickly as possible.

INFORMATION COPY ONLY

Copie du brévigramme original

... the fact that only the big powers could have ambassadors has completely vanished decades ago.

How, then, can we make our position clearer than it is today? How can we help the Spanish people to extricate themselves from the impasse in which they have drifted? How can we facilitate the return of Spain into the comity of western peoples?

My answer is that we and the Americans must not let things remain as they are. Spanish problems are becoming more and not less difficult and dangerous. An eventual civil war is growing more and not less likely. The centre parties in Spain, monarchist and republican, will be eliminated if the present drift continues. As long as the Franco regime persists, there will be no liberty of opinion in Spain, no effective preparation for a new government, no reconciliation of the vendettas of the Civil War. And all the while, the embers will be glowing beneath the surface, ready to burst into a new conflagration.

Can we and the Americans do anything to avert the danger? I purposely say "we and the Americans"

We and the Americans, therefore, should once again take counsel together on Spanish affairs. We should, in particular, take into account the new facts in the situation, the fact, for instance, that the United Nations' threats unaccompanied by action, have strengthened Franco; the fact that Franco's so-called Law of Succession has shown that he intends, if possible, to remain in power for the rest of his life; the fact that the central forces of the monarchy and the republic seem very near to forming a coalition of the centre for an alternative government. These are all new facts, and in my view they call for an active and not a passive Anglo-American policy. The objective should be the replacement of the Franco regime by a constitutional government, approved by the Spanish people. The steps to achieve it must, of course, be most carefully considered.

Should they involve economic pressure upon Franco? An embargo on the import of oil, rubber and cotton into Spain would, I am convinced, bring down the Franco regime in a few weeks or months. The very threat, indeed, might turn the army against him on the ground that our intention was clear proof of Anglo-American hostility to his regime. I admit, however, that economic sanctions in time of peace raise many dangerous problems, and it may be that the British and American Governments are not at present prepared to adopt them. I will only say that, if the American Government presses for an embargo, the British Government should be ready to take its full part in it, and that in any case neither Government should exclude the future possibility of an embargo, even though it may not be advisable at the present time.

Short of an embargo, what further action is practicable? Let me make some tentative suggestions. Firstly, let the two Governments once again disabuse the Spanish people and the Spanish Army of the belief that we wish to keep Franco in power. This they can do in a campaign of official communications, the radio and the press. Secondly, let them give more active encouragement to the moderates inside and outside Spain by definitely pledging Anglo-American support for any constitutional government that is based on an expression of the people's will by referendum or other suitable method, on a policy of reconciliation and a programme of vigorous reform.

Thirdly, let them take whatever steps are in their power to convince Franco himself that he is doing his country permanent harm by remaining in power, and by isolating it from the rest of the world. Franco, whatever his critics may think to the contrary is regarded by many Spaniards as a patriot who, according to his lights, wishes to do well for his country. Let our two Governments point out to him that it is his duty to retire in his country's interest to make way for a constitutional regime that will bring Spaniards together and restore Spain to its rightful place in the world.

INFORMATION COPY ONLY

Copie du brévigramme original

The old rule that only the big powers could have ambassadors has completely vanished decades ago.

These suggestions do not pretend to be complete. There may be other and better ways of assisting a change. The essential need, however, is for the British and American Governments to consider the hard facts of the present position, and to adopt an active policy for avoiding future trouble at one of the strategic points of the European continent.

CLOSING ANNOUNCEMENT

Lord Templewood, who as Sir Samuel Hoard was Ambassador in Spain from 1940 - 1945, was discussing "Spain and its Problems."

THE FOLLOWING CLIPPING IS FROM THE LONDON TIMES, JULY 7, 1947.

Voting in Spain

The figures in the voting on the Spanish referendum will not be announced in full until the end of the month, and when they are they will not be read outside Spain with any interest save as a measure of the efficiency of the propaganda practised by the Franco Government. Nor is it to be supposed that that Government regards them in any other light itself. The issue is not real, since the object of the vote is to confirm a relationship between the CAUDILLO and the Crown which has been repudiated by DON JUAN, the Pretender to the Spanish throne, who has the backing of the traditional supporters of the monarchy. As a demonstration of confidence in the régime it is equally unimpressive. It is eleven years since the people of Spain were allowed to exercise their vote, and all below the age of thirty-two were doing so for the first time. The penalties for abstention were made sufficiently clear and it has needed courage to record an adverse view, though 100,000 voters have done so in Madrid

itself. The necessity of rallying his supporters and compelling the ignorant and indifferent to show some positive enthusiasm for his cause was forced upon GENERAL FRANCO because it was becoming increasingly clear even to Spaniards cut off from normal sources of information that his Government exists in a moral vacuum. Not only have its methods always aroused abhorrence in the world, but it is now established, on such incontrovertible evidence as that of LORD TEMPLEWOOD, that during the war it was consistently friendly to the Axis and that it was only through outdoing MUSSOLINI in caution that it failed actively to take part against the allies.

The United Nations resolution barring the Franco régime from membership and the general recognition of the Succession Law for what it is, a tactical manoeuvre designed to split the opposition, have been manifestations to which GENERAL FRANCO has sought to offer some gesture in reply. The political opposition to him is no longer composed only of extremists

and exiles. As our Madrid Correspondent recently pointed out, all thinking Spaniards at home and abroad are growing impatient of their country's isolation. For moderate Spaniards and for all friends of Spain the aim is, not merely to end the régime, but to replace it by a reasonable constitutional Government, above all without recourse to civil war, which, without a broadly acceptable settlement, may ultimately ensue.

INFORMATION COPY ONLY

Copie du brévigamme original

The old rule that only the big powers could have Ambassadors has completely vanished decades ago.

UNITED NATIONS • NATIONS UNIES

CONFERENCE AND GENERAL SERVICES
CABLE AND WIRELESS SECTION

Services généraux et des Conférences
Section télégraphique et télégraphique sans fil

OUTGOING SAVINGRAM
24 JULY 47

BREVIGRAMME DEPART

ICELANDIC LEGATION,
909 SIXTEENTH STREET,
WASHINGTON 6, D.C.

2 KINDLY BRING FOLLOWING ATTENTION YOUR GOVERNMENT:

BEGINS:

HAVE HONOUR INFORM YOU THAT SECRETARIAT HAS MADE FOLLOWING ARRANGEMENTS FOR TRAVEL AND HOTEL ACCOMMODATION FOR DELEGATIONS ATTENDING GENERAL ASSEMBLY:

A LIMITED SPACE ON SHIPS SAILING FROM NORTHER EUROPEAN PORTS
LATE AUGUST EARLY SEPTEMBER

B 1. SPECIAL FLIGHTS SEPTEMBER 10 TO 15 FROM CAIRO ATHENS PRAGUE
GENEVA PARIS AMSTERDAM BRUSSELS STOCKHOLM OSLO COPENHAGEN AND
LONDON. 2. SEATS ON PLANES FROM CENTRAL AND SOUTHAMERICA SEPTEMBER
10 TO 15. 3. SEATS ON PLANES FROM PHILIPPINES CHINA AND FAREAST-
ERN AREA FROM SEPTEMBER 5 TO 12. ON RECEIPT OF INSTRUCTIONS CAN
ARRANGE SINGLE OR ROUND TRIP TRANSPORTATION FOR REPRESENTATIVES
IN ACCORDANCE WITH GENERAL ASSEMBLY RESOLUTION NO. 14 (I) 13 FEB-
RUARY 1946. CAN ALSO ARRANGE TRANSPORTATION FOR OTHER MEMBERS
DELEGATIONS SUBJECT TO INSTRUCTIONS FROM YOU AND AUTHORIZATION
FOR PAYMENT IN UNITEDSTATES DOLLARS

C RECEPTION OF REPRESENTATIVES ARRANGED AT MIAMI SANFRANCISCO AND
NEWYORK AREA. DELEGATIONS REMINDED AT LEAST THREE DAYS NOTICE
NECESSARY FOR REPRESENTATIVES TO RECEIVE APPROPRIATE DIPLOMATIC
COURTESIES UPON ARRIVAL

INFORMATION COPY ONLY

Copie du brévigramme original

The old rule that only the big powers could have Ambassadors has
completely vanished decades ago.

UNITED NATIONS • NATIONS UNIES

CONFERENCE AND GENERAL SERVICES
CABLE AND WIRELESS SECTION
OUTGOING SAVINGRAM

Services généraux et des Conférences
Section télégraphique et télégraphique sans fil

BREVIGRAMME DEPART

D CAN OBTAIN ACCOMMODATION NEWYORK HOTELS DURING GENERAL ASSEMBLY
PROVIDED NAMES AND ARRIVAL DATES SUPPLIED AT EARLY DATE AND BY 1
SEPTEMBER AT LATEST. OWING CONGESTED STATE NEWYORK HOTELS DELE-
GATIONS MUST PAY FOR ACCOMMODATION FROM STATED DAY OF ARRIVAL
WHETHER USED OR NOT IF SECRETARIAT IS TO OBTAIN THE FIRST CLASS
SPACE. CANNOT HOLD HOTEL SPACE AFTER 1 SEPTEMBER UNLESS ABOVE
INFORMATION RECEIVED
E SECRETARIAT WILL PROVIDE ONE CAR EACH DELEGATION LIMITED NUMBER
ADDITIONAL CARS AVAILABLE AT COST PRICE PLEASE ADVISE REQUIRE-
MENT BY 1 SEPTEMBER
F ADDRESS REPLIES TO SAUNDERS UNATIONS NEWYORK
ENDS

A PELT ACTING SECRETARY GENERAL

BRT 2A JULY 47 1655 EDT

P 2

INFORMATION COPY ONLY

Copie du brévigramme original

... of a mission will be called an Ambassador to avoid confusion.
The old rule that only the big powers could have Ambassadors has
completely vanished decades ago.